

איגרת ספרי חסידות

באר

מקדושים

שמות

מקדושים

מערכת 'פאר מקדושים'

ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלתר שליט"א

עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

חברי המערכת

הרב דוד סלאנים	הרב חנוך מאיר בינקה
הרב שמחה בונים סלוד	הרב שמחה בונים בויס
הרב ישראל נחום צימרמן	הרב יהושע מנחם בלושטיין
הרב אברהם מרדכי קוזק	הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב יחיאל פנחס קופרברג	הרב משה אריה גומבו
הרב משה יוסף קמינר	הרב שמואל יעקב גליקסברג
הרב יהודה אריה קמפינסקי	הרב יהודה אריה ליב היינה
הרב שמחה בונים קמפינסקי	הרב דוב היישריק
הרב ישראל קרול	הרב אליעזר וינגוט
הרב נחמיה קרול	הרב משה וקסלמן
הרב אברהם שטייר	הרב ישראל טורובר
הרב אליהו אברהם שטרן	הרב מאיר מונטג
הרב שמואל יוסף שטרן	הרב שמחה בונים מורגנשטרן
הרב דוב בער שלמה שפירא	הרב שמחה בונים נאגל
הרב ישראל אליהו שפירא	הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה גיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.

הוצאה לאור ע"י:

'פאר מקדושים'

רח' האדמו"ר מרוז'ין 13, בני ברק

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

Peer Mikdoshim

13 Ha'admor me'ruzin

Bnei Brak E. Israel

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'
ע"ר - 580544427 בני ברק

סדר ועימוד:

ישראל רוזן 3136137-053

כריכה ושערים:

שילוב 7680880-052

סֵפֶר
דָּגַל מַחֲנֵה
אֶפְרַיִם

סֵפֶר שְׁמוֹת

פְּרֻשֵׁת שְׁמוֹת

לְהִיֹּת עֵייל וְנִפְיָק וְעֵייל, כְּמוֹ וַיֵּרֶד אֲבָרָם מִצְרַיִם (שם יב, י), וַיַּעַל אֲבָרָם מִמִּצְרַיִם (שם יג, א), וַאֲיָתָא בְּזֶהֶר הַקְּדוּשִׁי שְׁרַמְזוּ בְּזֶה שְׁאָמַר 'אַחֲתִי הִיא' (שם כ, ב), בְּשִׁבִיל שְׁהִיָּה יָרָא וְדַחִיל, הֵינּוּ שְׁהִיָּה יָרָא וְדַחִיל מָאֵד לְיַחֲוֹת לְמִצְרַיִם, עַד דְּאֲדַבְּרִיק נִפְשׁוּ בְּשִׁכְנֵיהֶם כְּבִכּוֹל, כְּמוֹ 'אָמַר לְחֻכְמָה אַחֲתִי אֶת' (משלי ז, ד), וְכֹאֲשֶׁר קָשָׁר עֲצָמוּ בְּשִׁכְנֵיהֶם קָשָׁר חֻזַּק וְאֶמִּיץ, אָז שׁוֹב לֹא

וַאֲלֵהָ שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאֵזֶר. יֵשׁ לֹאֲמַר בְּזֶה עַל דְּרָךְ שְׁאָמַרְתִּיא עַל פְּסוּק (בראשית מו, ד) 'אֲנֹכִי אֵרֶד עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה', שְׁנִשְׁאֲלֵתִי מַה זֶה גַּם עִלָּה. גַּם תִּבְתַּת 'עִלָּה' מִשְׁמַע לְשׁוֹן עֵבֶר, וְהִזְהֵרָא לֹאֲמַר גַּם תִּעֲלֶה. וְאֶמַּרְתִּי מַה שְׁחֲנַנִּי ה' בְּרַחֲמָיו וּבְרַב חֲסָדָיו, עַל פִּי הַיְדוּעֵי פִּי כָּל אָדָם צְרִיף

אברהם קשר
עצמו בשכינה
קשר חזק לכן
לא הי' ירא
לירד למצרים

◆ ציונים ומקורות ◆

ואינן יכולין לעסוק בתורת ועבודת השי"ת כראוי, ומכל מקום אינו מייאש את עצמו מתורתו ועבודתו של השי"ת מכל וכל, רק מצפה לישועה, וכמ"ש (ישעיה ח, יג) 'וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וגו', ונותן לב להבין ולדעת כי בכל המדריגות אינו נפרד ממנו יתברך, שמלכותו בכל משלה גם בתוך הקליפות כנודע, ואז יקיים בעצמו 'מבטן שאל שועתי אליך' וגו' (יונה ב, ג), ואז עושה יחוד ומעלה מיין נוקבין מעמקא דתהומא תתאה עד רום המעלות, שהוא מעלה נפלאה. ג. ח"א קיא: ושם קמ: וע"ע שם קיב: 'לבר נש דבעא לנחתא גו גובא עמיקא, דחיל דלא יכיל לסלקא מגו גובא, מה עבד, קשר חד קשרא דחבל לעילא מן גובא, אמר הואיל דקשירנא קשרא דא, מכאן ולהלאה אעול תמן. כך אברהם בשעתא דבעא לנחתא למצרים, עד לא ייחות תמן קשר קשרא דמהימנותא בקדמיתא לאתתקפא ביה, ולבתר נחת'.

א. עיין לעיל פר' מקץ ד"ה ויאמר יוסף. וע"ע להלן פר' מצורע ד"ה זאת תהיה. ב. עיין זוה"ק ח"ג רצב: 'זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא, ומאן דלא עאל ונפק טב ליה דלא אברי'. וע"ע ח"א קמז: 'אברהם עאל ונפק, דכתיב 'ירד אברם מצרימה', וכתוב (בראשית יג, א) 'ויעל אברם ממצרים', יצחק עאל ונפק, דכתיב (שם כו, א) 'וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה', וכתוב 'ויעל משם באר שבע', וכו'. ועיין צפנת פענח פר' שמות: והענין עייל ונפיק הוא עמוק עמוק מי ימצאנו, אך דרך מלבוש יש לבאר, כי גם בני עליה אי אפשר שיעמדו תמיד על מדריגה אחת, כי 'החיות רצוא ושוב' (יחזקאל א, יד), ולפעמים יורד ממדריגתו על ידי הירידה של הנשמה ורוחו ונפשו שירדו ממקום מושבם לחוץ ממקומם תחת רשות האיברים, שהם כח ע' אומות והשרים והסטרא אחרא כנ"ל, שאז רשות אחרים עליהם,

דחיל. והמשל הוא, כמו אדם שרוצה לילך לבור עמק, ומתירא שמא לא יוכל לעלות לכשירצה לעלות, לכך לוקח סלם עמו לבור כדי שיוכל לעלות. והנמשל הוא, השכינה כפיכול היא הסלם:

והוא שאמר לו השם יתברך אל תירא מרדה מצרימה' (בראשית מו, ג), כי יעקב מסתמא היה ירא ודחיל לירד למצרים לבור עמק, שלא יאבד חס ושלום לעולם שם ולא יוכל לעלות, ויראתו היתה בודאי יראה פנימיות שלא להשתקע חס ושלום בעמקי הקלפות, וכשהדביק עצמו ליראה פנימיות ועקרית שהוא ממש השכינה כפיכול, נמצא הוא דבוק בהשכינה כפיכול. והוא שאמר לו 'אל תירא', כי 'אנכי', היא השכינה, 'ארד עמך', הינו היראה שיראת פן תרד ממדרגתך, היא תרד עמך, שהיא ממש השכינה כפיכול, ולכך גם עלה, הינו בודאי תעלה אתה גם כן על ידי השכינה,

יראת יעקב לירד למצרים היתה יראה פנימית ונמצא דבוק בשכינה וע"ז הובטח שיעלה כמצרים

כמשל הסלם הנ"ל. ומה שאמר 'עלה' לשון עבר, כי בדבר שהוא ודאי, עבר ועתיד שוים הם כאלו פבר היה, פיון שבודאי יהיה פן. כך גם כן פאן, פיון שבודאי תעלה על ידי הסלם שלקחת לך, שהוא היראה שיראת יראה פנימיות ודבקת עצמך לשכינה. וכאשר שמעתי בפרוש מאדוני אבי זקני זללה"ה, כי כשאדם מדבק עצמו ליראה פנימיות, אזי יתפרדו כל פעלי און ממנו:

וזה יש לומר שאמר הכתוב פאן, 'ואלה שמות בני ישראל הפאים מצרימה', אך קשה, בשלמא יעקב פרש בו הכתוב יראתו, אבל השבטים איך יעלו משם מבור עמק, לזה רמז הכתוב 'איש ובייתו פאו', דידוע בית מכנה בשם יראה, כמו 'מאן דבעי למיחזי למלכא ליחזי בהיכלא דיליה', גם בגמרא (שבת לא:), 'חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד', עין שם. נמצא כי יראה מכנה בשם

גם השבטים נתדבקו ביראה פנימית בירדם למצרים כדי שיוכלו לעלות משם

◆ ציונים ומקורות ◆

יח. 'תקונא תניינא, בראשית', תמן 'יראת', מה אשתאר מאינון אתוון, ש"ב, ורזא דמלה שב ביראת ה', ואם לית דחילו לית חכמה, כמה דאוקמוהו (אבות פ"ג מ"ז) 'אם אין יראה אין חכמה', בגין דיראה היא אוצרא לחכמה, איהי גניזו דילה, איהי טמירו דילה, איהי ביתא דמלכא. ודא תקונא תליתאה כגוונא דא, 'בראשית', ראש בית, ורזא דמלה 'בחכמה יבנה בית' (משלי כד, ג), ומאן דבעי למחזי למלכא לית ליה רשו למחזייה אלא בביתיה, ורזא דמלה חכמה לא אשתמודעא אלא בביתיה'. ו. לא. 'אמר רבה בר רב הונא, כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו, בהי עייל. מכריז רבי ינאי, חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד'.

ד. עיין לעיל פר' מקץ ד"ה ויראו האנשים: ידוע בשם אא"ז נ"ע כי כל היראה חיצונית הבאה לאדם הוא כדי לעוררו שיבוא ליראת הרוממות יראה פנימית ועיקרית, כמבואר בספר הקדוש של הכהן הגדול באריכות, שכל היראות הוא התלבשות מן יראה עילאה. וע"ע פר' בחוקתי ד"ה וישן: זכשיש יראה פנימית אזי ממילא בטל ממנו כל היראות חיצוניות, כי הם רק מדריגת התעוררות לבוא מהם אל יראה פנימית. וע"ע פר' ויגש ד"ה ויגש: 'שמעתי מן אא"ז נ"ע זללה"ה והובא בספרים הקדושים של הרב מפולנאה, כי כל התאוות של אדם ידבק בשורשו, דרך משל כשבא לו תאות משגל ידבק לשורשו שהוא חסד, וכן כשבא לו גדלות והתפארות ידבק לשורשו שהוא מדת תפארת וכו', ואז יתפרדו כל פועלי און'. ה. עיין תיקו"ז

בית'. והוא שאמר 'איש וביתו באו', שכל אחד ואחד התקשר עצמו אל היראה הפנימית שהוא בית, בכדי שיוכל לעלות משם. ומה שאמר 'וביתו', הינו כל אחד התקשר עצמו ביראה שלו לפנים מדרגתו, ולכך עלו משם בסוד הסלם כנ"ל, והבן:

וַיְהִי כִּי יִרְאוּ הַמַּיִלֵדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים. יש לומר בזה בדרך רמז, כי ענין היראה הוא שמגביל לחכמה. על דרך משל, בחכמה לבד בלי יראה יכול לעשות כל הרשעות ולהיות חס ושלום חכמים להרע' (ירמיה ד, כב), אף על ידי היראה נעשה גבול לחכמה שלא יכניס חכמתו בדבר זר, רק בתורה ועבודה. נמצא היראה עושה גבול וכלי להחכמה שלא תתפשט יותר מדאי. וכן הוא בכל העולמות, כי 'כלם בחכמה עשית' (תהלים קד, כד), והיה רוצה להתפשט יותר מדאי עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא^א. וזהו בחינת יראה, שהוא צמצום וגבול שלא יתפשט יותר מדאי. וזה יש לומר הפרוש 'כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים' (ברכות ו:), על דרך 'וישמע שאול את העם' (שמואל א טו, ד), שפרושו לשון אספה^ט. והינו על ידי היראה שבו, דבריו נאספים ונקבצים

היראה היא גבול וכלי להחכמה שלא תתפשט יותר מדאי

הכל במדה ובמשקל וגבול, שנעשה כלי וגבול אל החכמה. ולכך יש לומר שיראה נקראת בית, על ידי שהיא צמצום וגבול וכלי. וזה יש לומר פרוש הפסוק 'ויעש להם בתים', הינו 'כי יראו המילדת את האלהים' וזכו ליראה, 'ויעש להם בתים', הינו שזכו ליראה הנקרא בית, ונעשה כלי וגבול וצמצום בדרך היראה כנ"ל, והבן:

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים, על דרך 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך' (דברים כח, י). שהפרוש הוא, שהשם יתברך הבטיח להם שהם יכנסו בגדר היראה שיראים מן השם יתברך, הם יתהוו זה היראה, שיראו מהם מחמת השראת שם ה' עליהם. וזה יש לומר כאן, בשכר שיראו המילדות את האלקים, זכו ויעש להם בתים, הינו שהם נעשו בחינת יראה, שהיו יראים מהם כל עם הארץ כי שם ה' נקרא עליהם, ונכנסו בגדר היראה שיראו מהם, והבן:

בשכר היראה זכו המילדות שנעשו עצמם בחינת יראה, שהיו יראים מהם מחמת שם ה' שנקרא עליהם

עוֹד יֵשׁ לֵאמֹר וַיְהִי כִּי יִרְאוּ הַמַּיִלֵדֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים. יש לפרש בזה בדרך רמז על דרך 'וראו כל עמי וגו' ויראו ממך' וגו', על דרך שאמרתי כמה פעמים^א, שמי שזכה לכנס בשער היראה, השער לה' שהוא היכל ה'

הזוכה ליכנס בשער היראה ממשך זאת היראה ע"ע ונעשה בחינת מלכות שהכל יראים מפניו

◆ ציונים ומקורות ◆

הוא שאמרתי לעולם די'. ט. ראה רד"ק שם. י. עיין לעיל ד"ה וזה י"ל שאמר. יא. עיין להלן פר' יתרו ד"ה והייתם לי סגולה מכל העמים: 'רש"י פירש 'סגולה' אוצר חביב עיין שם, וחז"ל אמרו 'אין לו להקב"ה אלא אוצר של יראת שמים' שנאמר 'יראת ה' היא אוצרו', וזהו 'והייתם לי סגולה' היינו אוצר חביב שהוא יראת שמים, שתהיו יראין מה' יתברך וכו', וזהו 'וראו

ז. עיין להלן בפרשה ד"ה ויהי כן: ולכך יש לומר יראה נקראת בית, על ידי שהוא צמצום וגבול וכלי'. ח. עיין חגיגה יב. 'בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא והעמידו, שנאמר (איוב כו, יא) 'עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו', והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית לה, יא) 'אני אל שדי', אני

סֵפֶר

נְעִים
אֵלֵימֶלֶךְ

סֵפֶר שְׁמוֹת

פְּרֻשַׁת שְׁמוֹת

לְתַכְלִית הָעֲבוּדָה הָאֲמִתִּית, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵם צְדִיקִים הֵמָּה נִכְשָׁלִים בְּעוֹן הַגְּדֻלוֹת, הֵמָּה אֲשֶׁר בְּשֵׁם 'יַעֲקֹב' יִכְנָה*:

וְזֶהוּ רִמְזוֹ הַפְּתוּב בְּאִמְרוֹ 'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה', לֹאֲמַר שֶׁהַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הֵמָּה תָּמִיד בְּמִצְרַיִם וְדָאֲגָה עַל הָעֲבוּדָה, לֹאֲמַר שֶׁהֵם מְקַצְרִים עֲדֵינָם, וְזֶהוּ הוֹלְכִים לְמַעַל תָּמִיד בְּלִי הַפְּסֵק, וְזֶהוּ 'הַבָּאִים' בְּלִשׁוֹן הַהוּא, 'אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ', בְּעֵבֶר, לְרִמְזוֹ עַל אוֹתָן הַסּוֹבְרִים שֶׁכָּבֵר שְׁלֵמוֹ בְּעֲבוּדָה, מִבְּלִי שׁוּם חֶסְרוֹן אֲלֵיהֶם הַגִּיעַ, שֶׁלֹּא כֵן מִדְּרַגַּת הָאֲמִתּוּת, אֲלֵא לְהַשְׁגִּיחַ תָּמִיד עַל שְׁפֻלוֹתוֹ, לְמַעַן יִנְצַל מִגְּדֻלוֹת, וְאֵז טוֹב לָהֶם, וְקַל לְהִבִּין: *

אוֹ יֹאמֵר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כּו'.
וּמִתְחִילָה נִפְרָשׁ הַגְּמָרָא (שְׁבַת ק"ח). כָּל הַמְּעַנֵּג אֵת הַשְּׁבַת, נוֹתֵנִים לוֹ נִחְלָה בְּלִי מְצָרִים, וְהִיָּה לוֹ לֹאֲמַר הַמְּעַנֵּג עֲצָמוֹ בְּשְׁבַת², וְגַם הַשְּׁכָר שְׁנוֹתֵנִים לוֹ

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה כּו' אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ.
לְתַרְץ הַשְּׁנוּי לְשׁוֹן, שֶׁמִּתְחִלָּה אוֹמֵר 'הַבָּאִים' בְּלִשׁוֹן הַהוּא, וְסִיִּים בְּלִשׁוֹן עֵבֶר 'בָּאוּ', גַּם מִתְחִלָּה קְרָאֵם עַל שֵׁם 'יִשְׂרָאֵל' וּלְבִסּוֹף קְרָא עַל שֵׁם 'יַעֲקֹב'. הַכּוֹנֵה בְּזֶה, הֵיחֵד שֶׁהַצְּדִיק הַגְּדוֹל הַנִּתְחַזֵּק וְנִתְיַשֵּׁן בְּצַדְקוֹ יָמִים רַבִּים, אֲזִי אֵף שֶׁעוֹשֶׂה דְבָרִים גְּדוֹלִים וְצַדְקוֹת רַבּוֹת, אֵף עַל פִּי כֵן הוּא נִצּוֹל מִגְּדֻלוֹת, כִּי אֲדַרְבֵּה הוּא מוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ חֶסְרוֹנוֹת, לֹאֲמַר שֶׁהוּא מְקַצֵּר עֲדֵינָם בְּעֲבוּדָה, וְהוּא מִצְרַיִם עֲצָמוֹ עַל זֶה, וְזֶה גַּם שֶׁמְצַעֵר עֲצָמוֹ עַל צְרִיכֵי יִשְׂרָאֵל וְגִלּוֹתָם הַמֵּר בְּמַסִּים וְאַרְנוֹנוֹת, וְכָל הַתְּלַהּבוֹתוֹ וְדִבְקוֹתוֹ בְּעֲבוּדָה אִינוֹ שׁוֹה לוֹ כָּלֵל מְרַב דְּאֲגָתוֹ עֲלֵיהֶם כְּנֹל, וְהֵמָּה עֲמוּדֵי עוֹלָם הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם 'יִשְׂרָאֵל'. וְאוֹתָן הַצְּדִיקִים הַמִּתְחִילִים בְּעֲבוּדָה, חֲדָשִׁים מְקֻרָבִים בָּאוּ, בְּהִיוֹתָם עוֹשִׂים אִיזָה דְבַר קִדְשָׁה נִתְלַהֵב בְּקִרְבָּם הַגְּדֻלוֹת, וְהֵמָּה סוֹבְרִים שֶׁכָּבֵר הַגִּיעֵנוּ

הצדיק
שנתיישן
בצדקו ימים
רבים אף
שעושה דברים
גדולים אינו בא
מוזה לגדלות
אלא מוצא
בעצמו
חסרונות

הסוברים
שכבר שלמו
בעבודה אינם
במדרגת
האמת

◆ ציונים ומקורות ◆

אמרו כל המענג בשבת, כי האדם לא יהיה כוונתו על עצמו לעונג, רק יעשה העונג בשביל כבוד שבת, זהו 'וקראת לשבת עונג' (ישעיה נח, ג), שתקרא להשבת עונג. כענין מי שמזמין אורח

א. עיין זוה"ק ח"ב קעה: 'דתאנא יעקב תתאה, ישראל עלאה, יעקב לאו שלימותא, ישראל שלימותא דכולא'. ב. עיין שלה"ק מסכת שבת נר מצוה: 'וארז"ל 'כל המענג את השבת', ולא

שְׁאִין לוֹ נִשְׁמָה יְתָרָה בְּחַל, רַק בְּשֶׁבֶת
נוֹתַנִּין לוֹ נִשְׁמָה יְתָרָה, וְיִ אַבְדָּה נֶפֶשׁ,
פְּרוֹשׁ וְיִ שֶׁהִנְפֵּשׁ נֶאֱבָד בְּחַל, שְׁאִין לוֹ
בְּחַל הִנְפֵּשׁ הַזֶּה, וְלֹא זָכָה לְהַקְדִּישָׁה
הַנוֹסֶפֶת בְּשֶׁבֶת לְהַצְדִּיק שֵׁישׁ לוֹ נִשְׁמָה
יְתָרָה בְּחַל:

וְהִנֵּה יֵשׁ צְדִיק שְׁאִינוּ דְבוּק תְּמִיד
בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, מִחֲמַת שְׁצַרְיָךְ
עֲדִין לְתַקֵּן אֶת מְדוּתוֹ בִּירְאָה וְעֲנוּה,
וְצַרְיָךְ לִירֵד מִדְּבִקוֹתוֹ כְּדֵי לְתַקֵּן, אַךְ אַךְ
עַל פִּי כֵן הוּא תְּמִיד בְּפְנִימִיּוֹתוֹ, שְׁאִינוּ
נִכְשָׁל חֲלִילָה בְּשׁוֹם חֲטָא בִּירְדוֹ לְמַטָּה
מִמְדַּרְגָּתוֹ. וְזֶהוּ וְיֹאֲלָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַבָּאִים מִצְרִימָה, פְּרוֹשׁ הַצְדִּיקִים
הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם 'יִשְׂרָאֵל', הַיּוֹרְדִים
לְפַעְמִים מִמְדַּרְגָּתָם וּבָאִים אֶל 'מִצְרִימָה',
דְּהִינּוּ בִּירִידָתָם לְמַטָּה נִקְרָא 'מִצַּר יָם',
שֶׁהוּא כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת מְדוּתוֹ בִּירְאָה
וְעֲנוּה, וְזֶהוּ 'אֶת יַעֲקֹב', רָמַז לְעֲנוּה
וְיִרְאָת חֲטָא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב (משלי
כב, ד) 'עַקֵּב עֲנוּה יִרְאָת חֲטָא'. 'אִישׁ
וּבֵיתוֹ בָּאוּ, פְּרוֹשׁ הַצְדִּיק הַזֶּה הוּא
בְּטוֹחַ שְׁלֹא יִכָּשֵׁל בְּשׁוֹם חֲטָא, וְיִבֹּא
יַחַד 'אִישׁ וּבֵיתוֹ', דְּאִישׁ נִקְרָא הַדְּבִיק,

'נִחְלָה בְּלֵי מִצְרַיִם', מַה מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה
הוּא. גַּם מַה שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (ביצה טז).
'נִשְׁמָה יְתָרָה נוֹתַנִּין לוֹ לְאָדָם בְּשֶׁבֶת,
וְלְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר
(שמות לא, יז) 'שֶׁבֶת וַיִּנְפֹּשׁ', כִּיּוֹן שֶׁשֶׁבֶת
וְיִ אַבְדָּה נֶפֶשׁ. וְהַקְשִׁיָּה מִפְּרִסְמַתִּי, מַה
אָמַרְם 'כִּיּוֹן שֶׁשֶׁבֶת' כּו', הֲרֵי אֲבוּד הִנְפֵּשׁ
הַיְתָרָה הוּא אַחַר הַשֶּׁבֶת, כְּאָמַרְם
'וְלְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת נוֹטְלִין הֵימָנוּ':

אַךְ הָעֲנִין הוּא, דְּאִיתָא בְּזִהַר הַקְדוּשׁ
דְּהַצְדִּיק נִקְרָא שֶׁבֶת, מִחֲמַת שֵׁישׁ לוֹ
בְּחַל נִשְׁמָה כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם בְּשֶׁבֶת, אַךְ
מַה יֵּשׁ בּוֹ תוֹסְפוֹת מַעֲלָה בְּשֶׁבֶת, יֵשׁ
לוֹמַר, דְּהַנִּשְׁמָה נִתּוֹסְפֶת בְּקִדְשָׁה יְתָרָה,
עַד שֶׁהוּא מְעַנֵּג לְהַבּוֹרָא יְתָרָךְ. וְזֶהוּ 'כֹּל
הַמְעַנֵּג אֶת הַשֶּׁבֶת', דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
נִקְרָא שֶׁבֶת, עַל דְּרָךְ דְּאִיתָא שָׁם" מַהוּ
שֶׁבֶת, שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא'. נוֹתַנִּין
לוֹ נִחְלָה בְּלֵי מִצְרַיִם, דְּהַצְדִּיק הַזֶּה הוּא
תְּמִיד מְקַשֵּׁר וְדְבוּק בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים
אֲשֶׁר אֵין לָהֶם סוּף וּמִיצַר וּגְבוּל, דְּעוֹלָם
הַזֶּה יֵשׁ לוֹ גְבוּל, וּבְיַד הַצְדִּיק הַזֶּה לְקַשֵּׁר
כֹּל הָעוֹלָמוֹת עַד אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ
שְׁאִמְרוּ חַז"ל 'כִּיּוֹן שֶׁשֶׁבֶת', פְּרוֹשׁ הָאָדָם

בשבת נוספת
בנשמתו של
הצדיק הגדול
קדושה יתירה
עד שהוא מוענן
להקב"ה

הצדיק היורד
מדבקותו כדי
לתקן מדותיו
ביראה וענוה
אינו נכשל
בירידתו בשום
חטא

◆ ציונים ומקורות ◆

שבת, כדאיתא בזוהר הקדוש (ח"ג כט). תלמיד
חכם נקרא שבת. ה. זוה"ק שם פח: ו. עפ"י
דפוס סלאוויטא, בדפור' 'ממדרגותו'. ז. עיין
ספר הליקוטים להאריז"ל פר' בא ד"ה וכן
כשהולידם, וע"ע של"ה פר' שופטים תורה אור
עמוד הדין ד"ה ומלך: יסוד מצרים 'מצר ים',
שהוא מצולת ים, והיא השפחה של ארץ
ישראל. ח. עיין להלן ד"ה וזהו שמתמה:
'הצדיק נקרא איש', ובזוה"ק ח"ב קלד: 'ומאן
איהו כל איש', דא צדיק דאתקרי 'כל' וכו',
'איש' כמה דאת אמר (בראשית ו, ט) איש צדיק.

חשוב וגדול שעושה סעודה לכבודו, ובלא
האורח היה קשה עליו ההוצאה והתענוג, וכן
פירש הזוהר (ח"ב מז). 'וקראת לשבת', דיזמין ליה
לפתורא מתתקנא כדקא יאות במיכלא
ובמשתיא וכסות נקיייה". ג. עיין זכרון זאת
השמטות לפר' תשא ודברי אמת פר' מטות בשם
הבעש"ט. ד. עיין ח"ב צד: 'צדיק דאיהו שבת',
ושם רעו: בהשמטות: 'צדיק חי עלמין דאיקרי
שבת לעילא'. וע"ע להלן פר'
כי תבוא ד"ה והיה: 'ויש צדיק שגם בימי
החול עובד ה' באהבה, וזה הצדיק נקרא בשם

וְבֵיתוֹ הֵינּוּ פְּנִימִיּוֹתוֹ^ט, דְּהֵינּוּ הִירָאָה וְהֶעֱנָה שָׁבוּ, שְׁנִיָּהֶם יַחַד יָבֹאוּ בְּשָׁלוֹם, וּכְאֵלוּ כָּכָר בָּאוּ:

וְזֶהוּ 'וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֶהְלִים' (בראשית כה, כז), וּפִרְשׁ רַש"י ז"ל 'מִי שְׁאִינוּ יוֹדְעֵ לְרַמּוֹת נִקְרָא תָם', רָמַז לְדַבְרֵינוּ הַנ"ל, שֶׁהַצְּדִיק שֶׁהוּא בִּירְאָה וְעֵנָה הוּא אִישׁ תָּם בְּשֵׁנֵי אֶהְלִים, דְּהֵינּוּ אֲזוּ בִּירְדוּ מִדְּבָקוֹתוֹ לְמִטָּה, אֶף עַל פִּי כֵן הוּא תָם שְׁאִין יוֹדְעֵ לְרַמּוֹת, שְׁאִינוּ נִכְשָׁל בְּשׁוֹם חֲטָא, דִּישׁ צְדִיק אֲשֶׁר לְפַעֲמִים כְּשֶׁנוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ יְכוֹל לְהַכְּשֵׁל בְּאִיזָה חֲטָא חֲלִילָה, אֲבָל הַצְּדִיק הַיּוֹרֵד בְּכַדִּי לְתַקֵּן אֶת בֵּיתוֹ בִּירְאָה וְעֵנָה, לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם:

'מוֹעֵד' הוּא רָמַז לְעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, לְשׁוֹן 'מוֹעֵד' בְּחוֹלָם^א. וְאָמַר 'אִיזָה מוֹעֵד', פְּרוּשׁ אִיזָה הוּא הַצְּדִיק שֶׁהוּא תְּמִיד מְקַשֵּׁר וְדְבוּק בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, 'מוֹעֵד' כָּל שְׁהֶעִידוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּאִיתָא בְּמִקְרָא וּמִשְׁנָה וְתַלְמוּד, הֵם מְעוֹרְרִים אֶת הַנֶּפֶשׁ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה^ב. וְזֶה רָמַז שְׁהֶעִידוּ בוֹ כו', פְּרוּשׁ שְׁנֵתְעוֹרֵר בוֹ הַנֶּפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה לְעֲלוֹת לְעוֹלָמוֹת לְהִיּוֹת תְּמִיד דְּבוּק בָּהֶם. וְתָם מְשִׁיחֵזֵר בוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּהֵינּוּ כְּנ"ל, גַּם שְׁיֹרֵד מִמְדַּרְגָּתוֹ הוּא חוֹזֵר לְתַמּוֹתוֹ, שְׁאִינוּ נִכְשָׁל חֲלִילָה, וְצַד תַּמּוֹתוֹ בְּמִקּוּמָה עוֹמֶדֶת, וְקַל לְהִבִּין:

אוּ יֹאמַר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת כו'. דְּהֵנָּה יֵשׁ שְׁנֵי מְדַרְגּוֹת צְדִיקִים^ג, יֵשׁ צְדִיק שְׁאִינוּ מְשִׁיחֵי כָּלָל עַל הָעוֹלָם, רַק כָּל עֲבוֹדָתוֹ כְּדִי לְזַכֵּךְ וּלְתַקֵּן אֶת נִשְׁמָתוֹ, לְהַעֲלוֹתָהּ לְשִׁרְשָׁהּ לְמִקּוּם מְחַצְבָּתָהּ. וְיֵשׁ

יש צדיק שכל עבודתו לזכר נשמתו ויש צדיק שדואג ומציר תמיד על צרות ישראל

הצדיק שנתעורר בו נר"נ להיות דבוק בעליונים תמיד מקושר בהם ואף שיוֹרֵד מִמְדַּרְגָּתוֹ לְתַקֵּן מִיּוֹדוֹתָיו אִינוּ נִכְשָׁל

◆ ציונים ומקורות ◆

וע"ע יסוד העבודה ח"ב פ"ה אות יג: 'ואיתא באגדת בראשית (פמ"ט) כשהקדוש ב"ה רואה לדור שמרשיע הוא חוזר ומבקש אפילו צדיק אחד שיתלה בשבילו, וכן בירושלים שהיו רשעים וביקש מהן אפילו צדיק אחד שיתלה להם בשבילו, שנאמר (ירמיה ה, א) 'שוטטו בחוצות ירושלים אם תמצאו איש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה', למה שצדיק אחד מעמיד את העולם על יסודו. ופירושו דקשה למה הזכיר תיבת 'איש' דהוי ליה למימר 'אם יש עושה משפט'. אלא משום דאיש נקרא צדיק הדבוק בה' שהוא צדיק. וזהו שמביא שם גבי אלקנה כתיב (שמואל א א, א) 'ויהי 'איש' אחד' מפני שחטא בימי מיכה וכו' עד שמצא הקב"ה לאלקנה'. ט. עיין בראשית ו, יב: 'מבית ומחוץ תצפנו'. י. 'איזוהו תם ואיזו מועד, מועד כל

שהעידו בו שלשה ימים, ותם משיחוזר בו שלשה ימים, דברי ר' יהודה'. יא. עיין לעיל פר' וירא ד"ה או יאמר וירא: 'בעולמות העליונים דהם נקראים אוהל מועד מחמת שהם תמיד בחדוה ושמחה כמו יום טוב'. וע"ע להלן פר' אמור ד"ה דבר אל בני ישראל: 'וכבר כתבתי דהעולמות נקראים מועדים לשון זמן ומועד לפי שאצל העולמות שייך לשון זמן שהם תחת הזמן'. וע"ע להלן פר' חוקת ד"ה או יאמר זאת. יב. עיין חסד לאברהם מעין ב נהר לא: 'והענין כי האדם הוא בעל בחירה ורצון אם יטיב מעשיו ויהיה ממארי מקרא יזכה לנפש והרי חיים המתלבשים בו ממדריגת האופנים, ואם יזכה עוד להיות ממארי המשנה יעלה למדריגת חיות, ואם זכה עוד למארי תלמוד עלה למדריגת השרפים לנשמה'. יג. עיין לעיל פר' ויחי ד"ה ויקח.

סֵפֶר
מֵאוֹר
עֵינַיִם

ספר שמות

פרשת ואלה שמות

תכלית הנפילה של כל אחד היא כדי להעלות הנשמות היותר נמוכות כווננו

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוֹ. הִנֵּה נֹדֵעַ מֵאֲמָרָנוּ כְּמָה פְּעָמִים בְּמִקְוֹמוֹת אַחֲרֵימָּה פִּי 'הַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוֹב' (יחזקאל א, יד)², שְׁצָרִיף כָּל אֶחָד לִפְלֵ מִמְדְּרָגָתוֹ, וְהַטַּעַם הוּא כְּדִי לְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלִינִן. לְמִשָּׁל כְּשֶׁאֲדָם עוֹמֵד עַל הַגֶּג וְאֶכֶן יִקְרָה מִנְחַת עַל הָאָרֶץ, אֵינּוּ יְכוּל לְקַח אוֹתָהּ כִּי אִם שְׂיִרֵד אֶצְלָהּ בְּאֶשֶׁר הִיא שָׁם וְיִקְחָהּ וְאִזְ יַעֲלָה אוֹתָהּ

לְמַעַלָּה. וְצָדִיקִיָּא נְקָרְאוּי שְׁלוּחֵי דְמִטְרוֹנִיתָא¹ שְׁהֵם שְׁלוּחֵי הַשְּׂכִינָה, וְצָרִיכִים לִילָף לְמִקּוֹם שְׁמִשְׁתַּלְחִים אֲףֵ אִם מִשְׁתַּלְחִים לְמִדְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ גַם בֶּן פְּוֵנַת רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל (יומא יט). 'הַיְנִי כְּהַיְנִי שְׁלוּחֵי דְרַחֲמָנָא נִינְהוּ', כִּי כֹהֵן נְקָרָא הָעוֹבֵד ה', כְּמוֹ שְׁאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת מִתְּן תּוֹרָה (שמות יט, ו) 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכְת כְּהַנִּים'², וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ (מגילה כב). 'רַב קָרִי בְּכֹהֲנָא'. וְזֶה

ציונים ומקורות

אפשר לעמוד על מדרגה אחת תמיד, רק עולה ויורד, והירידה הוא צורך עלייה, כשנותן על לב ויודע ומרגיש זה שהוא בקטנות ומתפלל אל ה', על דרך (דברים ד, כט) 'ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת', וזהו 'משם' ממקום שהוא שם כמו שאמר א"ז נ"ע זללה"ה'. ג. בדפ"ר 'נקרא'. ד. עיין זוה"ק ח"א רמב. "בנות ירושלים" (שה"ש ה, ח) אילין אינון נשמתהון דצדיקייא דאינון קריבין למלכא תדיר ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא'. וראה תולדות יעקב יוסף פר' וארא: 'וכן שמעתי ממורי, כי צדיקיא אינון שלוחי דמטרוניתא'. וע"ע דגל מחנה אפרים פר' וארא ד"ה עוד יש לפרש וגם. ה. עיין רמב"ן שם: 'ממלכת כהנים' ותהיו ממלכת משרתים'. וע"ע רבינו בחיי שם: 'ועל דרך הקבלה 'ממלכת כהנים' ממלכת משרתים שתעבדוני בעולם הזה'.

א. עיין להלן פר' יתרו ד"ה אך האמת הוא: 'והטעם למה צריך ליפול ממדרגתו הוא כך, דהנה יש נשמות נפולים יש שנפלו מששת ימי בראשית ויש שנופלים בכל דור ודור ומתגלגלים והם נע ונד ואינם יכולים לבוא אל השי"ת כי אין להם במה לבוא, שבחיים חיותם עסקו בהבלי עולם הזה ולא עשו כלום, וכשהצדיק נופל ממדרגתו ואחר כך קם כמאמר (משלי כד, טז) 'שבע יפול צדיק וקם, וכשקם ועולה אל השי"ת מעלה עמו אותם נשמות הנ"ל, והנה אינו יכול להעלות אלא אותן נשמות שהם משורשו, ולכן צריך כל אדם ליפול ממדרגתו כדי להעלות נשמות שהם משורשו'. וע"ע להלן ישמח לב אבות ד"ה יהי ביתך. ב. עיין דגל מחנה אפרים פר' ויצא ד"ה ויצא: 'יש בכאן סוד גדלות וקטנות כידוע בשם א"ז נ"ע זללה"ה, כי 'החיות רצוא ושוב' ואי

צָרִיף כָּל אָדָם, אֲפֹלוֹ אוֹתָם שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנְתּוֹ בִּינוּנִים, בַּר מִן הַרְשָׁעִים, אֲבָל זוּלָתָם צָרִיף כָּל אֶחָד לִפְלֵי מִמְדַּרְגָּתוֹ לִפְעָמִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת אֲשֶׁר תַּחֲתֵיו רָצָה לוֹמַר שֶׁהֵם לְמִטָּה מִמְדַּרְגָּתוֹ:

וְהִנֵּה הָאָדָם הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא מְלֵא שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, הַגְּלִגְלֵת הוּא הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד קַמ"ץ, הַמַּחַ הוּא הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד פִּתְ"ח, הַלֵּב הוּא הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד צִיר"י, זְרוּעַ יָמִין הוּא הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד סְגוּ"ל, זְרוּעַ שְׂמָאל הוּא הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד שְׁב"א, הַגּוּף הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד חוּ"ם, הַשּׁוֹק יָמִין הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד חִיר"ק, הַשּׁוֹק שְׂמָאל הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד קְבוּ"ץ, הַבְּרִית הַיְוִי"ה בְּנִקּוּד שׁוּר"ק בְּוַ"ו, הַעֲטָרָה שְׁלוֹ הַיְוִי"ה בְּלִי נְקוּד, כִּי הִיא מְקַבֵּלֶת כָּל הַנְּקֻדוֹת. נִמְצָא כִּי הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא מְלֵא שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים: וְזֶהוּ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְלֵאִים שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים כַּנִּלְ, אֲפֹלוֹ הַבָּאִים מִצָּרִימָה רָצָה לוֹמַר אֲפֹלוֹ

אברו האיש
הישראלי
מלאים בשמות
הקדושים

אף בעת נפילה
מלא הישראלי
בשמות
הקדושים

בְּשָׁעָה שֶׁהֵם נוֹפְלִים מִמְדַּרְגָּתָן וּבָאִים לְקַלְפוֹת, 'אֵת יַעֲקֹב גּו', רָצָה לוֹמַר 'י' עַקֵּב, שֶׁהִיא הַמַּחֲשָׁבָה הָעֲלִיּוֹנָה יִרְדָּה לְבַחֲיַנְתּוֹ עַקֵּב, כְּדֵי שֶׁ'אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, רָצָה לוֹמַר שֶׁיַּעֲלוּ עִם כָּל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁלְמִטָּה מֵהֵם כַּנִּלְ:

וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֹדֶשׁ עַל מִצְרַיִם וְגו'. רַב וְשִׁמּוּאֵל, חָד אָמַר חֹדֶשׁ מִמֶּשׁ וְחָד אָמַר שְׁנַת־חֹדֶשׁוֹ גְזֻרֹתָיו (עִירוּבִין נג.). הִנֵּה זֶה הַפֶּלֶל אֲצֻלְנוּ בְּכָל הַתּוֹרָה אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים (שם יג:), רַק שְׂאִין מְבִינִים זֶה עַד בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְלִהְבִּין אֵיךְ יִצְדַּק זֶה כְּאֵן דְּפִלְיָגִי בְּמִצִּיאוֹת, וְאֵיךְ אֲפָשָׁר לְהִיּוֹת שְׁנֵיהֶם אֶמֶת:

אֵךְ דְּנוֹדַע סוּד גְּלוֹת מִצְרַיִם הוּא כִּי הַדַּעַת הִיָּה בְּגְלוֹתֵי, דְּכַתִּיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כח, ט) 'יָדַע אֵת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וְעַבְדֵּהוּ', שֶׁצָּרִיף לִידַע כִּי יֵשׁ בּוֹרָא בְּרוּךְ

במצרים הדעת
היתה בגלות
שלא ידעו
ישראל
מהבורא ב"ה

◆ ציונים ומקורות ◆

י. ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף. יא. עיין פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. וע"ע אור המאיר פר' בא: 'נודע שבמצרים היתה הגאולה על ידי התגלות אלהותו בכבודו ובעצמו, והכל בשביל שיוודע שיש אלהים בארץ בורא ומנהיג ומשגיח, כי טרם הראות אותות ומופתים במצרים, שכחו ולא ידעו מבורא עולם, וכאשר חכמים הגידו בגלות מצרים היה הדעת בגלות, שלא ידעו שיש אלוה וכו', ולהיות שהיה בחינת הדעת בגלות, הראה הקדוש ברוך הוא המופתים במצרים ושינה המערכות, לידע ולהודיע שהוא היוצר הוא הבורא ואפס זולתו, ויתעלה בחינת הדעת, וזהו שנרמז בכתוב (שמות י, ב) 'ואת אותותי אשר שמתי בס', כלומר באמצעות האותיות אשר שמתי בקרב פרעה ובכל עבדיו, ועתה כשתוציאו אותם תתגלה

ו. עיין תיקו"ז יז. 'חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תרין שוקין, ויסוד סיומא דגופא אות ברית קודש, מלכות פה וכו', חכמה מוחא וכו', בינה לבא ובה הלב מבין וכו', כתר עליון וכו' ואיהו קרקפתא. וע"ע שם קכט. 'תא חזי תשע זימנין יקו"ק בכל ספירה וספירה נקודה דיליה ואיהו יקו"ק במלכות בלא נקודה' וכו' עיי"ש. וע"ע פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ"א: 'כיון האדם להכין ראשו כסא אל שם הוי"ה בניקוד קמץ, וב' מוחין דיליה חכמה ובינה ג"כ הויות פתח וצירי. וב' זרועותיו סגול ושבא. וגופו חולם. וב' כפיו קבוץ וחיריק. ויסוד בניקוד שורק ו'. ועטרה הוי"ה בלי ניקוד, כנזכר בתיקונים'. ז. עיין תיקו"ז קכט: ח. ראה תיקו"ז סא: 'חכמה דאיהי י' מחשבה עילאה'. ט. ד"ה ואלה שמות.

הוא, והם לא ידעו מהבורא ברוך הוא. ולכן על הים היה קטרוג 'הללו עובדי עבודה זרה' וכו'.² וחלילה לומר חס ושלום שישראל היו אז עובדי עבודה זרה, שאם כן לא היה השם יתברך עושה להם נסים גדולים כל כך, כי קודשא בריך הוא לא עביד ניסא לשקרי חס ושלום.³ רק הוא כמו שאמרו חז"ל (כתובות קי): 'כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה'.⁴

כי מרגלא דהרב בעל שם טוב נשמתי בגנזי מרומים זכותו יעמד לנו על מה שכתוב (דברים יא, טז) 'וסרתם ועבדתם אלהים אחרים', תכף כש'סרתם' מאת ה' מיד 'ועבדתם אלהים אחרים'.⁵ כי זהו עקר הדעת לידע שכל כחותיו וחיותו הוא הבורא ברוך הוא, שהוא תקיף ובעל היכלת ובעל הכחות כלם, והוא יתברך מנענע כל הכחות שלו, ותכף כשפסר

תיכף כשפרסם אדם מהדיעה שכל חיותו מהש"ת, נעשה עובד לכוחות אחרים

מדעת זה נעשה עובד אלהים אחרים, כחות אחרים זולת הבורא ברוך הוא, שאין לו דעת זה שכל הכחות שלו הוא הבורא ברוך הוא:

וזהו 'כל הדר בארץ ישראל' כו', רצה לומר שהארציות שלו הוא גם כן 'ישראל' כראוי לאיש הישראלי להיות לו הדעת הנ"ל, אז 'דומה כמי שיש לו אלוה', מה שאין כן 'הדר בחוצה לארץ' שהוא חוץ לגבול הקדשה שאין לו הדעת הנ"ל, אז 'דומה כמי שאין לו אלוה'. ולכן אז במצרים שהיה הדעת בגלות, על כן היה קטרוג 'אלו ואלו עובדי עבודה זרה', אבל לא חס ושלום שעבדו עבודה זרה ממש:

והנה אז שהיה הדעת בגלות לא היה בריאה כלל, כי עקר הבריאה היה בשביל 'דישתמודעון ליה', שפירושו אותו יתברך⁶, וכשהיה הדעת בגלות לא היה בריאה כלל והיה העולם תהו ובהו, כמו

המתנהג גם בעניני ארציות עם ידיעת ה' דומה כמו שיש לו אלוה מושא"כ להיפך ח"ו

תכלית הבריאה היא ידיעת ה', ולכן ביצי"מ שיצא הדעת מן הגלות או היה חידוש העולם

◆ ציונים ומקורות ◆

הוא עובד עבודה זרה רח"ל, ולא יש דבר ממוצע, וזהו 'וסרתם ועבדתם'. וע"ע רש"י דברים שם: 'וסרתם לפרוש מן התורה ומתוך כך 'ועבדתם אלהים אחרים'. שכיון שאדם פורש מן התורה הולך ומדבק בעבודה זרה. וכן דוד אמר (שמואל א כו, יט) 'כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד' וגו', ומי אמר לו כן, אלא כיון שאני מגורש מלעסוק בתורה, הריני קרוב לעבוד אלהים אחרים'. וראה שפת אמת ליקוטים פר' וירא ד"ה וידבר משה: 'בבחינת 'וסרתם ועבדתם' שאמר אא"ז מו"ר זצלה"ה בשם הבעש"ט זצלה"ה כי על ידי 'וסרתם' מיד נקרא 'ועבדתם' ע"ש שכן מפורש ברש"י 'כיון שאדם פורש מן התורה' כו' עיין שם. וע"ע דגל מחנה אפרים פר' קדושים ד"ה אל תפנו. טו. עיין זוה"ק ח"ב מב: 'בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, בגין

ותתפרסם 'כי אני הוי"ה'. וע"ע להלן פר' וארא ד"ה וארא. יב. עיין שמו"ר כא, ז: 'בשעה שיצאו ישראל ממצרים עמד סמאל המלאך לקטרג אותן, אמר לפני הקב"ה רבש"ע עד עכשיו היו אלו עובדים עבודת כוכבים ואתה קורע להם את הים'. וע"ע זוה"ק ח"ב קע: יג. עיין ברכות נח. יד. 'שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה וכו', וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה, אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים, וכן בדוד הוא אומר (שמואל א כו, יט) 'כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים, אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים'. טו. עיין צוואת הריב"ש: 'כאשר האדם מפריד את עצמו מה' יתברך מיד

סֵפֶר
עֲבוֹדַת
יִשְׂרָאֵל

ספר שמות

פרשת שמות

דתן ואבירם
היו שקולים
ברשעותם כנגד
צדקותם של
משה ואהרן

וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשֵּׁנִי וַהֲנֵה שְׁנֵי אַנְשִׁים עֲבָרִים נָצִים וַיֹּאמֶר לָרֶשַׁע לָמָּה תִּכְהַרְעָה. וַיִּפְרֹשׁ רִשְׁ"י רָשָׁע שְׁכַמוֹתָךְ. בְּאוֹר הָעֵינָן, דְּהֵנָּה אֵימָה בְּגַמְרָא (נדורים כד:): 'כָּל הַיְכָא דְכְּתִיב נָצִים נְצָבִים אֵינָם אֶלָּא דְתַן וְאַבִּירָם, וַיִּלְפִּינָן' מֵהָא דְכְּתִיב בְּפָרֶשֶׁת קֶרַח (במדבר טז, כז): 'וַיִּדְתָּן וְאַבִּירָם יֵצְאוּ נְצָבִים'. וַהֲנֵה הָאָר"י ז"ל כְּתַב כִּי דְתַן וְאַבִּירָם הָיוּ בְּקִלְפָּה דְגַמְתַּת מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּקִדְשָׁה, עֵינָן שְׁס"ב. וְאַפְשָׁר שְׁזַה דְכְּתִיב בְּפָרֶשֶׁת זֹו 'נְצָבִים לְקִרְאָתָם' פְּרוּשׁ לְעַמְתָּם מִמֶּשֶׁ. וְזֶה יְדוּעָי כִּי מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּקִדְשָׁה שְׁקוּלִים הָיוּ כְּדְכְּתִיב (שמות ו, כז): 'הוּא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן' הוּא אֲהֲרֹן וּמִשָּׁה (שם, כו), וּמִמִּילָא שְׁדַתָּן וְאַבִּירָם הָיוּ שְׁקוּלִים בְּרִשְׁעָתָם לְעַמְתָּם. וְזֶה כְּפִינָת רִשְׁ"י שְׁפִרְשׁ 'רַעַף' רָשָׁע שְׁכַמוֹתָךְ, שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הַבֵּין כָּל זֹאת בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וַיֹּאמֶר לוֹ 'לָמָּה תִּכְהַרְעָה, וְכִנְיָתוֹ הִיָּה לְעֵנָשׁ אוֹתוֹ בְּזֶה הַשֵּׁם תִּכְ"ה כִּידוּעַ מִשְׁעַר הַיְחִוּדִים בְּפִסּוּק (תהלים צא, ח) 'רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיִט, עֵינָן שְׁס"ב. וְאַלּוּ הַרְשָׁעִים דְּתַן וְאַבִּירָם הַבִּינוּ זֹאת, וְהַשִּׁיב לוֹ 'הִלְהִרְגִנִי אַתָּה אָמַר, פְּרוּשׁ אֲנִי מִבֵּין שְׁאֲמִירְתָּךְ הוּא לְהִרְגִנִי בְּלִשׁוֹנְךָ שְׁאֲמִירְתָּ שֵׁם תִּכְ"ה, וְרַצָּה לְהַגְבִּיר אֶת עֲצָמוֹ נִגְדַּ מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּשֵׁם הַיּוֹצֵא מִסּוּפֵי תִבּוֹת 'מִי שְׁמַךְ לְאִישׁ' כְּמִבְּאָר בְּכַתְּבֵי הָאָר"י ז"ל כִּידוּעַ לְעוֹמְדִים בְּסוּד שֵׁם מ"ב שְׁאִין מְגַלִּין אֶלָּא לְצָנוּעִים:

(העתק מכת"י הרב המחבר זצ"ל בעצמו):

וּמִשָּׁה הִיָּה רַעַה. כִּי הוּא הֶבֶל שְׁהִיָּה רֹועָה רֵאשׁוֹן. וְעוֹד 'הִיָּה' כְּמָה דְאֲמִירְתָּ 'שְׁאֲמַר וְהִיָּה' הָעוֹלָם, כִּי זֶה הַשֵּׁם הַשִּׁיג מִשָּׁה וְזֶה הוּא בְּרִצּוֹן עָלִיוֹן הַנִּתְגַּלָּה בְּאַנְכֵי ה' אֶלְהִיךָ. וְלִכֵּן אָמַר לוֹ

כל אדם יש לו
אות האריך יוכל
לעמוד לפני ה'

◆ ציונים ומקורות ◆

איש וז"ל: חזית בגימטריא כה"ת, ועל שם זה נאמר רק בעינך תביט, תביט עם ד' אותיות גימטריא כה"ת וכו', ובכח הזה מסתכל ברשעים ומענישין, וזהו ושלומת רשעים תראה. ה. שער הפסוקים וליקוטי תורה שמות ד"ה מי שמך.

א. ע"ש במהרש"א שביאר כן. ב. עיין שער הגלגולים הקדמה לט וז"ל: דתן ואבירם בנצח והוד. ג. ילקו"ש בראשית פ"א ד. ד. עיין שם פי"ח דף כג. יחוד תתן אמת וז"ל: תתן חציו תכ"ה וכו', וזהו טוד ויאמר לרשע למה תכה רעך. ועיין עוד שם פ"ב דף ל ע"ב יחוד חזית

כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ (שמות ג, יב), כִּי בְּהִתְחַבְּרוֹת אֲדַאֲנִכִּי בְּהִיְהִי הוּא שֵׁם 'אֶהְיֶה' וּמִשָּׁם הֵם הִתְרַ"ךְ עֲמוּדֵי אֹר, שְׁמֵהֶם תְּרַ"ךְ אוֹתִיּוֹת דְּיוֹ"ד דְּבִקּוֹת! וְאָמַר (שם) וְזֶה לָךְ הָאוֹת, כִּי יֵשׁ לְאָדָם אוֹת כָּל חֵד לְפֹם מְדַרְגָּתוֹ הָאֵיף יוֹכֵל לְעַמֵּד בְּפָנֵי הַבּוֹרָא, וּמִשָּׁה שְׁפָל יְמִיו עָמַד בְּפָנֵי הַבּוֹרָא פָּנִים בְּפָנִים נִקְרָא זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ (שמות לב, א), 'לָךְ הָאוֹת' וּמִמָּנוּ יִמְשֵׁף אֶת הָאֱלֹהִים תַּעֲבֹדוֹן עַל הָהָר הַזֶּה, כִּי כָלֶם יִדְעוּ פָּנִים בְּפָנִים:

דְּבָרִים, כִּי הָאָדָם בְּשִׁנְאָתוֹ לְאַחַת נוֹתֵן לָהּ עֲלִילוֹת דְּבָרִים שְׁמֵתוֹכָה יָבֹא לְרִיב וּלְשִׁנְאָה. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (שמות לג, יט) וְחֲנַנְתִּי אֲשֶׁר אֶחָן, פְּרוּשׁ כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְתֵן לְאֶחָד מִתַּנַּת חֲנָם מְזַכְּהוּ שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה מִתַּנַּת חֲנָם כְּדֵי שְׂאֲחַר כָּךְ יִמְדַּד לוֹ מְדָה בְּמִדָּה לְחַנְתּוֹ, לְכֵן לְעוֹלָם הָאָדָם יִבְקֹשׁ מֵה' לוֹ מִדַּת חֲנִינָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים שְׁמֵתוֹכוֹ יָבֹא לוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ הַחֲנִינָה:

ביאור חמשה שמות של הר סיני

דְּבַר אַחַר יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמִשָּׁה שְׁגָלָה לוֹ הִקְיָן (שמו"ר ב, א). סִמְךָ עַל פְּסוּק שְׂבָא עַד 'הַר הָאֱלֹהִים חֲרֵבָה' (שמות ב, א) כְּתֹב בְּתַמּוּנָה (תמונה ג נו, נח). שְׂפָאן מְרַמֵּז הִקְיָן. וְעַקֵּר רְמִיזתוֹ כִּי הוּא עוֹלָם הַחֲרָבָן וְהִקְיָן הוּא כְּשִׁיעָלָה מִמָּנוּ כָּל הַנִּיצוּץ. וְזֶה שְׂאֲמַר (שם) וְתִלְוִי בְּתִשׁוּבָה לְהַעֲלוֹתָם. וְאָמַר בְּמִדְרָשׁ (שמו"ר ב, ד)^ט 'חֲמִשָּׁה שְׁמוֹת הֵיזָה לוֹ, 'הַר' אֱלֹהִים' נִמְשָׁף הַחֲסֵד בְּיַחְוֹד 'הָאֱלֹהִים הָרוּעָה אוֹתִי' שְׂגִימְטְרִיא 'צִדִּיק'. וְ'הַר בְּשֵׁן' הַמוֹשָׁף מִנִּי שְׂעָרֵי בִּינָה. וְ'הַר הַגְּבֻנָנִים' הוּא הַמְמַצֵּעַ. וְ'הַר חוֹרֵב' שְׁמֵמָנוּ לְקַחוּ

כשהקב"ה רוצה ליתן לאדם מתנת חיים בזכות שיעשה מתנת חיים וע"ז בא לו מה' חנינה

בְּמִדְרָשׁ פָּאן (ב, א) 'יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמִשָּׁה' (תהלים קג, ז) כְּשִׂאֲמַר (שמות לג, יג) 'הוֹדִיעֵנִי אֶת דְּרָכֶךָ'. כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ בּוֹ שְׂרָשׁ אֶחָד, הֵגֵם שְׁפָלוּל מְכָל הַתְּרִי"ג מְכָל מְקוֹם אֶחָד בּוֹ שְׂרָשׁ. וּמִשָּׁה כָּל יְמִיו דָּאָג עַל כְּנֻסַּת יִשְׂרָאֵל וּבִנְיָהּ וּבִקְשׁ הוֹדְעַת דְּרָכִים הֵיאָף לְרִצּוֹת הַבּוֹרָא עַל עֲמוֹ, וְכֵן כָּאֵן שְׁהִיָּה הוֹלָף אַחַר הַמִּדְבָּר' בְּעֵינָנוּ עַד 'הַר הָאֱלֹהִים חֲרֵבָה' שֶׁהֵם בְּחֲרָבָן, וְאָמַר 'לְבַנִּי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו מִדּוֹת בְּשָׂר וְדָם מְעַנּוֹתוֹת שְׁנֵאֲמַר (דברים כב, יד) 'וְשֵׁם לָהּ עֲלִילַת

◆ ציונים ומקורות ◆

ט. 'ויבא אל הר האלהים חורבה' ה' שמות יש לו, הר אלהים, הר בשן, הר גבנונים, הר חורב, הר סיני, הר האלהים ששם קבלו ישראל אלהותו של הקב"ה הר בשן שכל מה שאוכל אדם בשיניו בזכות התורה שניתנה בה, וכן הוא אומר (ויקרא כו, א) 'אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם'. הר גבנונים נקי כגבינה נקיים מכל מום. הר חורב שממנו נטלו סנהדרין רשות להרוג בחרב, ורבי שמואל בר נחמן אמר שמשם נטלו עובדי גלולים איפופסין שלהם, שנאמר (ישעיה ס, יב) 'והגוים חרב יחרבו' מחורב יחרבו הר סיני שממנו ירדה שגאה לעובדי כוכבים'.

ו. 'ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה'. ז. כ"ה בדפ"ר ואולי צ"ל 'דברות'. ח. 'ומשה היה' זה"ד (תהלים קג, ז) 'יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו' בשר ודם מדותיו ועלילותיו מעוותות הן שנאמר (דברים כב, יד) 'ושם לה עלילות דברים', אבל מדותיו ועלילותיו של הקב"ה רחמניות הן, שנאמר (תהלים קג, ח) 'רחום וחנון ה' ואותן מדות הודיע למשה בשעה שאמר לו (שמות לג, יג) 'הודיעני נא את דרכיך' אמר לו הקב"ה (שם) 'וחננתי את אשר אחון' הוי רחום וחנון ה'.

פח הנצחון למשל בחרב לדון דיני נפשות, ובואו ממתיק החרב ונעשה חורב העולה רי"ו לע"ב שמות חסדים, וכשיוצא הנא"ו אז על אדם וגו'. ויהר סיני' בהוד פי הודאה מכלל דפליגי, הינו שייצר הרע בישראל יותר ובתלמידי חכמים ביותר ואפלו הכי מודים להשם פידוע בכל דברינו, לכן משם יורד שנאה וכו' שאין להם יצר הרע כזה ואפלו הכי אין עובדים לה':

הוקשה למשה רבינו איך שייך בחירה אם הקב"ה אומר 'ושמעו לקולך'

וְשָׁמְעוּ לְקוֹלִי. ואמר משה (שמות ד, א) 'והן לא יאמינו לי' כי יצאו בזכות האמונה'. והנה כל זכות הוא במה שיש בו בחירה ורצון, ואם כן הנה קשה למשה שאם הקדוש ברוך הוא אומר 'ושמעו' בדרך חיוב, אם כן אין כאן בחירה ואמונה וזכות. אלא ש'והן' שהוא אחת המלוכה היא שיהא אפשר להיות ש'לא יאמינו' ובאמת אינו כן, כמו שכתבתי (לעיל נח ד"ה אכן יש לישב) על מה שאמרו (בר"ר לב, ו) 'נח מקטני אמנה היה', וקשה הלא באמת ירדו בתחלה גשמים שאם יחזרו בתשובה יהיו גשמי ברכה, אלא שזה הוא בהנהגה חיצונית וקטנות, ויש הנהגה פנימית שבה הקדוש ברוך הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות ואין מכריח לשום דבר ועליו נאמר (ישעיה נה, ח) 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם'. ואלו הישראל שהם בגדלות אמונה משיגים עד סוף כל

הדורות, אלא שנח מקטני אמנה היה באמת כמו שפתוב (בראשית ז, יב) 'ויהי הגשם' שהוא בהנהגה גשמית:

וּבְאַמַת שָׁה' יתברך אמר 'ושמעו לקולך' היה בהנהגה גדלות שמביט לסוף הדורות באין מכריח, אלא שכל הנסיונות הבאים לעולם הוא בקטנות אמונה לערך המנסה. וכשמשה הקשה 'והן לא יאמינו' אז המשיך הקטנות אמונה, ואמר לו הקדוש ברוך הוא 'מזה בידך' באיזה הנהגה זה, ואמר 'מטה' הוא בעולם להטות לימין ושמאל ומשם בא הנהגה למט"ט להנהיג בעץ הדעת טוב ורע", ואמר 'השליכהו ארצה ויהי לנחש', שהמשיך הקטנות כמו שכתב **האר"י ז"ל**:

ואמר 'אחז בזנבו' ומסתמא מתחלה נעשה מראש המטה ראש נחש ומסופו זנב פי שליט אדם באדם אבר באבר, נמצא כשאחז בזנבו ונהפך למטה היה ראוי להיות בידו תחתונת המטה, והכתוב אמר 'ויהי למטה בכפו' כמו שראוי להיות מטה בכפו כי נהפך הוא, והיה זה הוראה כי יש אור ישר ואור חוזר, ובאור חוזר מתתא לעלא נמצא"י היות סוף הפעלה בכתר המורה שברצון העליות כבר ינדע בפנימיות סוף הפעלה:

בענין הקש, כי הקדוש ברוך הוא הוא רצון כל הרצונים, והתנשא ואמר פרעה 'לי יארי' (יחזקאל כט, ג) שסבר שיש

הנסיונות הם רק בהנהגה של קטנות

דיוק הכתוב 'ויהי למטה בכפו'

כל הרצונות שיש בעולם הם רק מהקב"ה

◆ **ציונים ומקורות** ◆

שר ה'פנים ודאי, ודא משכנא דאתוקם במדברא על ידו. יב. שער הכונות דרושי הפסח דרוש יב. יג. בדפ"ר נוסף בהערה 'המלכות'.

י. ילקו"ש שמות פי"ד רמ. יא. ועיין תיקונים חדשים מהרמח"ל, תיקונא שתיתאה וז"ל: 'מטה משה' דא מט"ט דאתהפך מטוב לרע ומרע לטוב ודא מט"ט, 'אשר עשה מש"ה' מ'ט"ט

ספר
קדושת
לוי

ספר שמות

פרשת שמות

השִׁבְטִים מוֹרִים עַל הָעֲלֹאוֹת כָּל הַתָּאוֹת לֵה' לְבַדּוֹ, בְּרֹאוּבֵן הָעֵלָה כָּל הַתָּאוֹת שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ לְהַבְרִיא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, וְכֵן שְׁמֵעוֹן, וְכֵן לְוִי מוֹרֵה עֲלִיּוֹת כָּל הַתְּחַבְּרוֹת לְהַבְרִיא יִתְבַּרְךָ. לְכֹהֵן נִקְרָאִים הַשִּׁבְטִים מְטוֹת^ב, מְלִשׁוֹן מְטָהוּ מִחֲלוֹן לְחֲלוֹן (בִּיצֵה ט. א¹), כְּלוּמַר שֶׁהַתָּאוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת הָעֵלָהוּ לְהַבְרִיא יִתְבַּרְךָ. וְזֶהוּ 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', הַשְּׁמוֹת בְּעֶצְמָם מוֹרִים עַל עֲלִיּוֹת כָּל הַדְּבָרִים לְהַבְרִיא יִתְבַּרְךָ וְיִתְעַלָּה זְכוּרֵי:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כּו'. רֹאוּבֵן כּו'. כִּי הִנֵּה שְׁמוֹת הַשִּׁבְטִים הַקְּדוּשִׁים, כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה הַשֵּׁם שֶׁל כָּל אֶחָד עַל מֵה נִקְרָא בְּשֵׁם זֶה, 'רֹאוּבֵן' כִּי רָאָה ה' כִּי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי, 'שְׁמֵעוֹן' כִּי שָׁמַע ה' וְכו', 'לְוִי' הַפֶּעַם יְלוּהָ אִישִׁי אֵלַי (כְּרֹאשִׁית כט, לב-לד), הִנֵּה בְּאֵמַת חֵס וְשָׁלוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַשִּׁבְטִים יִהְיוּ נִקְרָאִים עַל שׁוֹם תָּאוֹה גְּשָׁמִיּוֹת כְּגוֹן רֹאוּבֵן כּו' וְכֵן שְׁאֵר הַשִּׁבְטִים כְּגוֹן יִשְׁשַׁכָּרֵא. וְאֲשֶׁר הִנֵּה, בְּאֵמַת שְׁמוֹת

שמות
השבטים
מורים על
העלות
התאוות
הגשמייות לה'

ציונים ומקורות

עליהם, והנה בשבטים לא היה צריך לחתום שמו כי לא היה יעקב בשעבוד מצרים, אך באלו הג' שבטים מצאנו ראינו שאמרה אמם בעת הוולדם בקראה שמותם דברים שיורו להמון עם כדברי חשק ח"ו, בראובן אמרה 'כי עתה יאהבני אישי', ובשמעון 'כי שמע ה' כי שנואה אנוכי', ובזבולון 'הפעם יזבלני אישי', והחסר תבונה השומע זה דברים כאלו שיצאו מפי הצדקת יחשוב שהם כדברי חשק וכו', וזה פועל מגונה לצדיקים על כן טבע המוליד בנולה, ובפרט בשמעון שעיקר המעשה דשיטים היה בשבטו, ובאמת לא כן כוונת הצדיקת רק כוונתה להעמיד תולדות קדושים ולרבות ענפי הקדושה, ולא לבס הלך ברבות תאוותם, על כן באלו הג' שבטים החתים הש"י שמו שם המחשבה, להורות כי שגבה מחשבות אמם בקדושה, והבן.

א. עיין דעת זקנים בראשית ל, יח. ב. במדבר א, טז, ז, ב. ג. 'אין מוליכין את הסולם משובר לשובר אבל מטהו מחלון לחלון'. ד. ע"ע אגרא דכלה פר' פינחס ד"ה יש: 'יש להתבונן שלא החתים השם י"ה בשמות השבטים רק במשפחות, רק בראובן שמעון זבולון אמר 'הראובני' 'השמעוני' 'הזבולוני'. והנראה דיובן גם כן ע"ד חז"ל (רש"י במדבר כו, ה) שהחתים הש"י שמו עליהם להיות להם לעדות שלא שלטו בנשותיהם, וכתבנו לעיל שעל כן דוקא זה השם נחתם, להורות דאפילו כח החושב והדמיון לפועל רע ומגונה, לא היה בהם, וכתבנו דדוקא במפקד הזה נחתם כי היה אחר המעשה דעוון השיטים בזנות והיה מקום לטענת האומות באומרם כי זנתה אמם במעשה או במחשבה וטבע המוליד בנולה, על כן החתים הש"י שמו

האמות קראו שמות השבטים להורות שהקב"ה משגיח על כל מעשי התחתונים

או יבאר ואלה שמות בני ישראל כנזכר לעיל שנראה שהאמהות קראו השבטים על שם המאצעות שלהם דהינו ראובן כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני כו' שמעון כי שמע ה' כו', לוי הפעם כו' וכן השבטים נקראים מטות. ולבאר זה, כי הוא לבטל דעת הרשעים האומרים הקדוש ברוך הוא רם על רמים ואינו משגיח במעשה התחתונים, אבל האמת אף על פי שהקדוש ברוך הוא רם על רמים הוא משגיח על מעשה התחתונים להתנהג הכל כחפצו ורצונו, וזהו שקראו האמהות השבטים כנ"ל, להורות שהקדוש ברוך הוא הוא המשגיח על כל הנעשה בעולם התחתון ואין דבר הנעשה בעולם התחתון בלי רצונו ותברך, ולזה נקראו השבטים מטות לשון מטהו מחלון וכו', להורות שאף על פי

שהקדוש ברוך הוא רם על רמים משגיח כביכול למטה על כל הנעשה למטה, והכל נעשה כרצונו, וזהו מטות לשון הטיה מלמעלה למטה:

ולכך נקראו השבטים י"ב גבולי אלכסון. כי זה שהקדוש ברוך הוא ברא עולמו ומשגיח במעשה העליונים זה נקרא קו הישר, וזה שהקדוש ברוך הוא כביכול מצמצם את עצמו להשגיח למטה להתנהג הכל כרצונו זה נקרא קו אלכסון מלמעלה למטה. וכן מה שישאל עושים רצון השם יתברך במעשה הנעשה למטה זה הוא גם כן קו אלכסון מלמעלה למטה, והכל נעשה על ידי ישראל. ולכך נקראים השבטים י"ב גבולי אלכסון:

השגחת הקב"ה בתחתונים נק' קו אלכסון מלמעלה למטה ועשיית רצון ה' למטה נק' קו אלכסון מלמעלה למטה

יוסף לא שניה שמו לצפנת פנח

ויוסף היה במצרים. יש לדקדק למה כתוב במצרים, הוי ליה לומר

ציונים ומקורות

שהשם יתברך ברוך הוא אף על פי שהוא מלך גדול ואדיר ואין קץ לשיעור מרכבת כבודו ריבוא רבבות מלאכים ישמשנו, אף על פי כן הוא משגיח בהשגחה פרטית על עולם התחתון עולם השפל ומשפיע טובות וברכות לעמו ישראל, ולאפוקי מדעת הנפסדת והכוזבת. וזה למדו אותנו האמהות הצדקניות, לאה במה שאמרה ראה ה' בעניי, כי שנואה אנוכי, ונמצא למדה אותנו שהקב"ה משגיח עלינו בעולם השפל הזה להשפיע לנו טובות וברכות. ועוד לימדה אותנו שדיבורו של צדיק עושה רושם וכו' עיי"ש. ז. ראה ספר יצירה פ"ה מ"א. וע"ע שערי אורה שער ה: י"ב שבטים שהם סוד י"ב גבולי אלכסון וכו'. וע"ע ריקאנטי במדבר ז, ג: וי"ב בקר ידוע לי"ב שבטים שהיו כנגד שנים עשר גבולי אלכסון הנקרא שנים עשר צינורות שיש להקב"ה וכו'.

ה. ע"ע רמב"ם פיהמ"ש סנהדרין פ"י מ"א: היסוד העשירי, כי הוא הש"י יודע מעשיהם של בני אדם ואינו מעלים עינו מהם, לא כדעת מי שאמר עזב ה' את הארץ (יחזקאל ח, יב) אלא כמו שנאמר (ירמיה לב, יט) גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם. וע"ע ספר העיקרים מאמר שלישי פי"ח. ו. ע"ע לעיל פר' ויצא ד"ה ונראה לפרש: יש להקשות על האמהות צדקניות כי בודאי לא היו משגיחים על חומריות העולם הזה רק היו מדובקים תמיד באהבת הבורא ברוך הוא, ואיך היו שם בניהם על שם חומריות העולם הזה, ראובן ראה ה' וכו' כי עתה יאהבני אישי, שמעון כי שנואה אנוכי, לוי הפעם ילוה אישי אלי, וכן כולם, עיין שם. אך באמת נראה שלכוונה גדולה כווננו אמותינו הצדקניות בזה ולמדו אותנו בזה דרך איך לעבוד להבורא ברוך הוא ורמזו לנו שני דברים, אחד

'וְיֹסֵף הָיָה שֵׁם'. וְנִרְאָה דְהַכִּי קָאָמַר, 'וְיֹסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם' פְּלוּמַר שְׁלֵא שְׁנָה שְׁמוֹ, כִּי אֶפְלוּ פְרַעְזָה שְׁקָרָא שְׁמוֹ 'צִפְנַת פְּעִנְחָ' אַף עַל פִּי כֵן לֹא קָרָא עֲצָמוּ רַק יוֹסֵף, וְגַם פְּרַעְזָה עֲצָמוּ אָמַר (בראשית מא, נה) 'לְכוּ אֶל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ', כִּי 'בְּשִׁבִיל שְׁלֵשָׁה דְבָרִים נִגְאָלוּ, בְּשִׁבִיל שְׁלֵא שְׁנָה שְׁמֵם' (במ"ר יג, יט)^ט, וְזֶהוּ 'יוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם':

בְּיִרְאָת שְׁמֵימִם כְּמוֹ אָדָם שְׁדָר בְּבֵיתֵי, אִם כֵּן יָכוֹל לְהִטִּיב לָהֶם. וְאִי מְשׁוּם שְׁנַעֲשֶׂה עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, כִּינֵן שְׁדָרוּ בְּיִרְאָת שְׁמֵימִם אִין חֲשַׁשׁ בְּזָה:

וְיִוָּטֵב אֱלֹהִים לְמִוְלָדָת. וַיְהִי כִּי יִרְאוּ הַמִּוְלָדָת אֶת הָאֱלֹהִים וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם בְּתִים. פְּרוּשׁ שְׁעֲשׂוּ בְתִים, שְׁדָרוּ

וַיִּלְךָ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי. פְּרוּשׁ שְׁהוּלִידוּ נְשָׁמוֹת מִמְשַׁפַּחַת לְוִי, כִּי עַד כָּאֵן הוּלִיד אֶת אַהֲרֹן וְהָיָה נְשָׁמְתוֹ מִמְשַׁפַּחַת כְּהֵנָה. וְזֶהוּ 'וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב', וְגַם 'מִן הַמֵּימִם מְשִׁיתָהוּ'^{יג}, שְׁהוּא 'גְּבוּרָה שְׁבַחְסָד', כְּאֲשֶׁר בְּאֲרָנוּ עַל פְּסוּק (תהלים קלב, ט) 'כִּהְיִידָ יִלְבְּשׁוּ צִדְקָי':

המיוולדות דרו
ביראת שמים
כאדם הדר
בביתו

עמרם ויכבד
הולידו בחי
כהונה ובחי
לוייה בחי
גבורה שבחסד

◆ **ציונים ומקורות** ◆

ח. בראשית מא, מה: 'ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח'. ט. 'כנגד ג' מידות טובות שהיו בידן של ישראל במצרים ובזכותן נגאלו, שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם ושגדרו עצמם מן הערוה'. י. 'ע"ע צרור המור פר' ויחי: 'וזהו שאמרו ז"ל (ויק"ר לב, ה) 'בזכות ארבעה דברים יצאו ישראל ממצרים שלא שינו שמם. ולא שינו את לשונם. ולא גילו מסתורים שלהם. ולא נפרצו בעריות' וכו'. ואלו הד' דברים שהיו בישראל כולם למדו מיוסף אביהם, לא שינו שמם כיוסף שלא שינה שמו, דכתיב 'ויוסף היה במצרים'. ולא שינו לשונם כיוסף' וכו'. יא. עיין דגל מחנה אפרים פר' שמות ד"ה ויהי כי: 'יראה נקראת בית על ידי שהוא צמצום וגבול וכלי, וזה יש לומר פירוש הפסוק 'ויעש להם בתים' היינו כי יראו המיילדות את האלהים וזכו ליראה ויעש להם בתים היינו שזכו ליראה הנקרא בית ונעשה כלי וגבול וצמצום כדרך היראה'. וע"ע מאור עינים השמטות ד"ה וקם הבית: 'שהיראה נקראת בית, כי כמו אדם שיש לו עושר ונכסים לרוב, כשאין לו בית להכניס בו חפציו הרי כל חפציו מושלכים הפקר וכל הרוצה ליטלו ולהפסידו יוכל להפסידו, אבל כשיש לו בית נשמרים מכל הדברים, כן האדם שיש לו תורה וחכמה ואין לו יראה, הרי הם מושלכים בלי דבר

שיגבילם מלהיות חכמותיו בחוץ להשתמש בחיצוני ולהפסד'. יב. 'וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא' וגו'. יג. 'ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו'. ועיין תיקו"ז לח. 'מים דא חסד'. יד. עיין להלן תהלים ד"ה כהניך ילבשו: 'כהניך ילבשו צדק וחסידך ירננו'. עיין בזוהר הקדוש (ח"א קמח:) 'ולוייך ירננו' מבעיא ליה וכו', הכלל, כי יש שהקב"ה עושה דין ברשעים כדי להראות גבורתו ולירא מפניו, והבחינה הזאת נקרא 'גבורה שבגבורה', ויש שהקב"ה עושה דין ברשעים בכדי להראות חסדו לישראל עם קדושו, והבחינה הזאת נקרא 'חסד שבגבורה'. ובאמת לוי הוא גבורה (וזה"ק ח"ג קעו.) ולכן היה מרים קולו ברינון, אבל כהן שהוא חסד (שם) כל מעשיו בחשאי. וזהו הרמז 'וחסידך ירננו', הרננה שהוא דין יהיה מחסד שלו'. וע"ע קדושה חמישית לחנוכה: 'אהבת הבורא ברוך הוא לבני ישראל עם קרובו, חיבה יתירה נודעת לנו, שכשאחד אוהב את בנו מחמת גדול חביבותו ואהבתו העזה הוא שונא ומכלה ומשבר ומכרית את כל המעיקים את בנו, מחמת אהבה שאוהב לבנו. וזה שאמר אדמו"ר בוצינא קדישא מהו' דב בער שנקרא 'גבורה שבחסד', כך מחמת גודל אהבה שאוהב המקום לבני ישראל, והם נקראו

ספר
זְכָרוֹן
זאת

סֵפֶר שְׁמוֹת

פְּרֻשֵׁת שְׁמוֹת

זיווג נקרא
אכילה כי החיך
יש לו תענוג
שהגרון מקבל
ממנו המאכל

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹ (שמות א,
א). דְּהִנֵּה כְּתִיב, נִשְׁכַּח. בְּקִצּוֹר,
הִנֵּה כְּתִבְנוּ כִּי צָרִיךְ הַצְדִּיק שִׁיְהִיָּה יָכוֹל
לְעוֹרֵר מִיָּן נוֹקְבִין. בְּקִצּוֹר הַכוֹלֵל הַנִּזְכָּר
לִי, כִּי זוּג נִקְרָא בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה גַם כֵּן,
כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (משלי ל, כ) 'אֲכָלָה וּמְחַתָּה
פִּיהִי', וְכֵן אֵיחָא בְּגִמְרָא^ב עַל 'אוֹכְלֵת
עֲמוּ לִילֵי שִׁבְת' (כתובות פ"ה מ"ט), כִּי
הִנֵּה הָאֲכִילָה יוֹרְדֵת מִחֵךְ לְגֵרוֹן, וְהַחֵךְ
אֵינוֹ נוֹטֵל כִּי אִם הִטְעַם שְׁטוּעַם, וּמִקְבֵּל
תַּעֲנוּג יִרְדָּה מִמֶּנּוּ לְהַגְרוֹן, וְהַגְרוֹן
מִקְבֵּל מִמֶּנּוּ, וְזֶה נִקְרָא גַם כֵּן לְשׁוֹן
זוּג^ג, שִׁישׁ לוֹ תַּעֲנוּג בְּהַשְׁפָּעָה
שֶׁמְשַׁפֵּיעַ טוֹב:

וְהִנֵּה בְּגֵרוֹן יֵשׁ אַחַה"ע, גִּימְטְרִיא ב'
פְּעָמִים מ"ב, כִּי 'אֵין טְפָה יוֹרְדֵת
מִלְמַעְלָה עַד שְׁטָפִים עוֹלוֹת מִלְמַטָּה"ה,
וְהוּא כָּאֵן אַחַה"ע, בָּא שֵׁם מ"ב מִהַחֵךְ
כִּידוּע'. וְזֶה 'וְאֵלֶּה', כִּי 'אֵלֶּה' הוּא הַשְּׁנַיִם
שְׁעוֹלוֹת מִלְמַטָּה הוּא אַחַה"ע, 'וְאֵלֶּה'
מוֹסִיף הוּא טְפָה יוֹרְדֵת שֵׁם מ"ב (עַל כֵּן
גִּימְטְרִיא מ"ב):

וְזֶה 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', הַשְּׁמוֹת
שֶׁלוֹ יִתְבָּרַךְ, 'הַבָּאִים' לָהֶם
'מְצַרְיָמָה', 'אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ' הוּא
הַמְשַׁפֵּיעַ וּמִקְבֵּל הַנִּקְרָא בֵּית"ה כְּמֵאֲמַר רַבִּי
יוֹסִי (שבת ק"ח:)^ט 'קָרָאתִי לְאִשְׁתִּי בֵּיתִי',
'בְּאוֹ' בְּשִׁבְלֵם, פְּרוּשׁ שִׁיְהִיו יְכוֹלִים

בגרון יש ב"פ
שם מ"ב וע"ז
יורד מהחך
שם מ"ב

ירידת בחינת
מושפיע ומקבל
למצרים כדי
שיוכלו
הצדיקים
לפעול
בתפילותם
התעוררות מ"ן
והשפעת מ"ד

צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת

נוֹדַע שְׁבֵרִיאָת הָעוֹלָם הִיָּה ע"י שֵׁם מ"ב הַנִּרְמָז
מִבְּרֵאשִׁית עַד ב' ד'וּבוֹהוּ, וְזֶה הַטִּיפָה
דְּדוּכּוּרָא, אִמְנַם טִיפַת נֹקְבָא הוּא ב' פְּעָמִים מ"ב,
כְּלוּלָה מִב' טִיפּוֹת שֶׁהֵם אוֹתוֹת אַחַה"ע כְּמִנְיָן
פ"ד ב' פְּעָמִים מ"ב שֶׁהֵם בְּגֵרוֹן שֶׁהוּא בִּינָה
נֹקְבָא. ז. עֵינַן עַץ חַיִּים שֵׁם וּבִשְׁעַר הוֹלְדֵת
או"א וּזוּ"ן פ"א וּפ"ב. ח. עֵינַן תִּיקוּ"ז פט. דְּכָל
מֵאֵן דְּמִקְבֵּל, אִיְהִי נֹקְבָא מֵאֲתַר דְּאִיהוּ מִקְבֵּל.
וְע"ע זוּה"ק ח"ב ד. 'תִּנְיָן כָּל דְּמִקְבֵּל מֵאֲחָרָא
אִיהוּ בֵּיתָא מֵהוּא דִּיהִיב וְעַל דָּא 'אִישׁ וּבֵיתוֹ
בְּאוֹ'. ט. 'אִמַר רַבִּי יוֹסִי מִיָּמִי לֹא קִרִיתִי
לְאִשְׁתִּי אִשְׁתִּי וְלִשְׁוֹרִי שׁוֹרִי אִלָּא לְאִשְׁתִּי בֵּיתִי
וְלִשְׁוֹרִי שְׁדִי.

א. 'ואלה שמות בני ישראל' את
יעקב איש וביתו באו. ב. כתובות סה: 'מאי
'אוכלת', לישנא מעליא, כדכתיב 'אכלה ומחתה
פיה ואמרה לא פעלתי אוון'. ג. עיין פרי עץ
חיים שער השופר פ"א. וע"ע לעיל פר' לך לך
ד"ה וי"ל דהנה שמעתי. ד. זוה"ק ח"ג רכז:
'חמישא תיקונין דפומא כולהו פתיחן בלא
סירכא בחמש תיקונין דאינון, אחה"ע בגרון,
בומ"ף בשפווין, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלישנא,
זסר"ץ בשינייים'. ה. זוה"ק ח"ג רמז: ו. עיין
עץ חיים שער מ"ג ומ"ד דרוש יד: 'נודע ש'אין
לך טיפה יורדת מלמעלה' מיין דוכרין ש'אין
טיפיים סלקין כנגדה' מיין נוקבין. והענין שהלא

לפעל בתפלתם לעורר מין נוקבין ולבא להם תכף מלמעלה מין דוכרין:

רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן כו' (שמות א, ב) י"א. יש לדקדק, קדם כתיב הני"ו בתבה רביעי ויהודה, ואחר כף בתבה שליש, ואחר כף בכל תבה שניה וכאשר מביא אבן עזרא ז"ל. יש לפרש, 'רְאוּבֵן', אם הוא ממליץ על ישראל ומראה שבחם וטובם, כלומר 'ראו בן', פי ישראל הוא בן למקום ברוך הוא, על ידי זה 'שְׁמֵעוֹן', נשמע מליצתו ותפלתו, 'לוי' ילוו עליו מישראל, גם מעולמות שלמעלה אפלו האבות, כיון שדורש טוב לעמו, וכדאיתא בגדעון (שופטים ו, יד) 'ויפן אליו ה' ותברך בעצמו':

כשממליץ טוב על ישראל נשמע תפלתו ומתלוים אליו נשמות מעולמות העליונים

אף על פי כן לא בא לו גאונה מזה, כיון שהוא על ידי האמת, וזה 'מי אנכי כי אלך אל פְּרַעָה כו', ויאמר אליו ה' כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך' (שמות ג, יא-יב). ולכאורה היה לו לתברך להשיב לו הלא אתה גדול מכל אדם, ומה אמרו 'מי אנכי', ואלא מי לך, מי הוא גדול ממנו. אך בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, הוא רוצה להתנהג בענוה השיב לו ותברך כן אמת, מי אתה שתלך, אך 'פי אהיה עמך':

'וזה לך האות', לכאורה תמוה. ורש"י ז"ל פ"ר וזה לך האות על מה שאמר לקמן. ובפשיטות לא משמע כן. ויש לפרש, דהנה מהאמת ועבודת טוב וגם מדרגה אמתית אינו בא גאונה לאדם,

כיון שמש"ר רצה להתנהג בענוה השיב לו השי"ת עפ"י דרכו

מה שמש"ר היה שפל בעיניו היה אות שליחותו כאה מעולם העליון

◆ ציונים ומקורות ◆

האחד כמו 'עילם ואשור וארפכשד' (בראשית י, כב). והשני 'בנופך ארגמן ורקמה ובוץ' (יחזקאל כו, טז). השלישי 'אודם פטדה וברקת' (שמות כח, יז). הרביעי 'דן ונפתלי גד ואשר', החמישי (תהלים מה, ט) 'מור ואהלולת קציעות'. השישי (דברי הימים א א, א) 'אדם שת אנוש'. יג. 'ויפן אליו ה' ויאמר לך בכוחך זה והושעת את ישראל וגו'. וברש"י: 'ויפן אליו' הקדוש ברוך הוא בעצמו, 'בכוחך זה' בכח הזכות הזו שלימדת סניגוריא על בני. כך דרש רבי תנחומא' (שופטים ד). וע"ע זאת זכרון פר' וארא ד"ה לפרשת: 'ידוע מה שאיתא בזהר חדש נ"ל שהוא בפר' נח (לט). בגדעון, לא הוי זכאה ולא בר זכאה, על שלמד סניגוריא על ישראל זכה לנבואה. וע"ע שם פר' פינחס ד"ה ומה שאומר. יד. מכות י: טו. ד"ה ויאמר כי אהיה עמך: 'דבר אחר כי אהיה עמך', וזה שתצליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו וכו'.

י. עיין זוה"ק ח"א ס: 'כנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קודשא בריך הוא אלא ברוחא דצדיקיא דעאלין בגווה, וכדין נבעין מיא מגווה לקבלא מיין דדכורא'. ועיין פרדס רימונים שער הצינורות פ"ד: 'כי בהיות בעולם הזה זכאין וחסידין, אז ע"י מעשיהם הטובים שואבת השכינה מלמעלה בזכותם שפע והם המים נוקבין דאשדית לקבלא מיין דכורין'. וע"ע אור החיים בראשית כח, יב: 'ואומרו מלאכי אלהים עולים וגו' ירמוז אל בחינת מעשים טובים אשר ישתדל אדם בעולם הזה ויעלה באמצעותה אורות עליונים בשורש נשמתן והם נקראים בדבריהם ז"ל (זוה"ק ח"א יח). מיין נוקבין, להם יקרא 'מלאכי אלהים' וכו', ובעלות אלו ירדו מיין דכורין כי בהתעוררות התחתונים יתעוררו מים העליונים להשפיע אורות נוראים בסוד נשמתו'. יא. 'ראובן שמעון לוי ויהודה. יששכר זבולון ובנימין. דן ונפתלי גד ואשר'. יב. פסוק ד: 'בהתחבר השמות הם על ששה דרכים וכולם נכונים.

וְאִם בָּא לְאָדָם גְּאוּהָ מַעֲבֹדוֹת או מִמְדַּרְגָּה, שְׁמַע מְנָה כִּי יֵשׁ בָּהּ חֶסֶד או בְּכֹלָה או בְּמִקְצָתָהּ לְפִי עֲנִין הַגְּאוּהָ הַבָּא לוֹ^ט, וְזֶה אָמְרוּ וְזֶה לָךְ הָאוֹת, פְּרוּשׁ שְׁאַתָּה אוֹמֵר 'מִי אֲנֹכִי וְאַתָּה שְׁפֹל בְּעֵינַיִךְ וּמִפִּיר הָאָמֶת, זֶה הוּא הָאוֹת 'כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ מְעוֹלָם הָעֲלִיֹן הַנִּקְרָא 'אֲנֹכִי'^ט וְדוֹק:

וְזֶה אָמְרוּ כָּאֵן וְיִהוּדָה, הַגִּם שֵׁשׁ מְדַרְגָּה 'שְׁמַעוֹן' לְשִׁמְעַתָּה וְלֹוּ עָלָיו, אֵף עַל כֵּן וְיִהוּדָה, לְשׁוֹן הוֹדָאָה, מוֹדָה עַל הָאָמֶת שְׁפִלוּתוֹ שֶׁהוּא רַק לְתוֹעֵלַת יִשְׂרָאֵל:

וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה 'יִשְׁכָּר' יֵשׁ לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן 'יֵשׁ שְׁכָר'^ט, וְכִמּוֹ שְׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (בְּרִכּוֹת ד.)^ט 'יִוְדַע אֲנִי שְׁאַתָּה

אף שיש לו מדרגה שהפילתו נשמעת מודה על שפלותו שהוא רק לטובת ישראל

כששפל בעיניו ומסופק אם יש לו שכר נעשה מרכבה לשכינה ומשיג בינה

נוֹתֵן שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים אֲבָל אֵינִי יוֹדַע אִם יֵשׁ לִי חֶלֶק עִמָּהֶם, שְׁמָא יְגָרַם הַחֶטָּא'. אִם אָדָם אוֹמֵר כֵּן בְּאָמֶת בְּמַחְשַׁבְתּוֹ יֵשׁ שְׁכָר אֵף אֵינִי יוֹדַע אִם יֵשׁ לִי, עַל יְדֵי זֶה 'זְבוּלָן', לְשׁוֹן 'בֵּית זְבֹל לָךְ' (מַלְכִים א ה, יג)^ט, הוּא מְרַכְבָּה לְשִׁכְיָנָה, כִּי 'אֲנִי אֶת דְּכָא' אָמְרוּ רַבּוֹתָנּוּ ז"ל^{כא}. 'וּבְנִימִין' לְשׁוֹן בֵּין יְמִין^{כב}, כִּי מְשִׁיג בֵּינָה לְהִיּוֹת נְהַיִם מִמֶּנּוּ עֲצָה לְהַכִּין אֶל הַיְמִין, וְזֶה בֵּין יְמִין, וְכִמּוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי עַל 'יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן', לְשׁוֹן 'בֵּין', שְׁהַבִּין נו"ן שְׁעָרֵי בֵּינָה^{כג}:

'דָּן וְנִפְתָּלִי', אִם דָּרְכּוֹ לְהִיּוֹת דָּן לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לְבַקֵּשׁ נִקְמָה מִרְשָׁעִים, וְנִפְתָּ לִי, פְּרוּשׁ לְאֲשֶׁר לִי, לְיִשְׂרָאֵל, מִבְּקֵשׁ הַמְתַּקּוֹת הַדִּינִין וְנִפְתָּ, עַל יְדֵי זֶה 'גָּד' יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּזֶל שְׁנִקְרָא 'גָּד'

כשדרכו לבקש נקמה מוהרשעים ולהמתיק הדינים מישראל יכול להמשיך שפע מהבזול אף שאינו כדאי

◆ ציונים ומקורות ◆

ברוך הוא, ריבונו של עולם, מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו, שמא יגרום החטא'. כ. עיין תנחומא שמות ג: 'כל השבטים לשם גאולת ישראל נקראו וכו', זבולון, 'בנה בניתי בית זבול לך'. כא. סוטה ה. 'ואת דכא ושפל רוח' (ישעיה נז, טו), רב הונא ורב חסדא, חד אמר אתי דכא, וחד אמר אני את דכא, ומסתברא כמ"ד אני את דכא, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני למעלה'. וברש"י: "אני את דכא" אני מרכין שכינתי אצלו'. כב. ראה רש"י בראשית לה, יח ד"ה בנימין: 'בן ימין לשון 'צפון וימין אתה בראתם' (תהלים פט, יג) לפיכך הוא מלא'. כג. עיין מגלה עמוקות אופן יב: 'ולכן נקרא 'יהושע בן נון', ר"ל שגילה לו הקב"ה נ' שערי בינה וכו' כי יהושע לא נקרא רק בן נון בחירי"ק, מלשון 'בין תבין אשר לפניך' (משלי כג, א). וע"ע שלה"ק מסכת תענית תורה אור אות קא: 'ועל כן נקרא 'בן נון', שהיה לו הבנה בנו"ן שערים והשגה מהם'.

טז. עיין זאת זכרון פר' עקב (א) ד"ה והנה: 'והנה כשבא לאדם גאות מעובדא וכיוצא בו מדבר טוב, הוא סימן שלא העלה הניצוצות כראוי מהקליפה, כי קשה לאדם תמיד להיות מחשבתו תמיד זכה מן המובחר'. וע"ע שם פר' בשלח ד"ה ויבן משה: 'בדבר שאינו במדרגת האדם, קרוב לבוא גאווה לאדם, כי כל גאווה הוא שקר וכו', וכן שמעתי ממורי מוהר"מ, שלפעמים האדם מתפלל בכוונה ובדבקות ואח"כ בא לאדם גאווה מזה, הוא בשביל שהדבר בא לאדם ע"י תפילת אדם אחר עליו וכיוצא בזה וכו', והכל הוא משום שכל גאווה הוא שקר גמור, שאחר כל אמת הולך ענוה, ודוק'. יז. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"א ערך אנוכי. יח. עיין זוה"ק ח"א קנח. 'מאן דלעי באורייתא אחסין עלמא דאתי וכו', דכתיב (בראשית ל, יח) 'יששכר' יש שכר, 'כי יש שכר לפעולתך' (ירמיה לא, טו) וכתיב (משלי ח, כא) 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא'. יט. 'דכתיב (תהלים כז, יג) 'לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים', ותנא משמיה דרבי יוסי, למה נקוד על 'לולא', אמר דוד לפני הקדוש

סֵפֶר
דְּבָרַי
אֵמֶת

ספר שמות

פרשת שמות

והשונא את
המקושרים
לצדיק בודאי
פגם בריתו

קודשא בריהּ הוא עם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְגַם
שֶׁנֶקְרָא מְלֹאפוֹסִים לְשׁוֹן הַרְחָב פִּיךָ
וְאִמְלָאָהוּ (תהלים פא, יא) זֶה לְשׁוֹן מְלֹא
פֹּם וְקָאֵי עַל הַצְּדִיק כְּנִ"ל. וּבְשִׁבִיל
שֶׁהוּא לְשׁוֹן קֶשֶׁר וְאַחֲדוּת, מִי שֶׁשׁוֹנָא
אֶת אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם הַתְּקַשְׁרוֹת וְאַהֲבָה
רַבָּה בֵּינֵיהֶם, וְדָאֵי פְגָם בְּרִיתוֹ,

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרוּ כו' (שמות א, ז). דְּהִנֵּה
הַפְּסוּק יֵשׁ לוֹ פְּרוּשׁ בְּפָנָי עֲצָמוֹ,
וְאִיךָ הוּא פְּרוּשׁוֹ הַתְּחִלָּה וּבְנֵי אִם אֵינּוּ
שִׁיךְ לְעֵילָב:

אָף הִנֵּה וּ מְרָמֵז עַל הַצְּדִיק, כִּי זֶה
הוּא נֶקְרָא שׁוֹר"ק בְּלְשׁוֹן הַמְּקַבְּלִים
אוֹתִיּוֹת 'קֶשֶׁר', שֶׁהַצְּדִיק מְקַשֵּׁר וּמְיַחֵד

הצדיק השומר
הברית נקרא
שור"ק ע"ש
שמוקשר
קוב"ה
ושכינתיה

ציונים ומקורות

תורה לד: 'ובחינה הזאת, הינו 'ויוסף הוא
השליט' (בראשית מב, ו), הוא בחינת מלאפום. כמו
שכתוב ברית מרכבה ליסוד, אשר הוי"ה שלו
בנקוד מלאפום, כי המלאפום הוא האותיות מלא
פום, להורות, שכלי השפע, הינו הפה של
הצדיק, הוא מלא מאלוקות של השם יתברך. כי
לכאורה קשה, למה אנו צריכין לתפילה, והשם
יתברך יודע מחשבות. אבל מחמת שהדיבור הוא
כלי השפע, שבהם מקבלין השפע. כמו שכתוב
(דברים א, יא) 'ויברך אתכם כאשר דיבר לכם',
היינו לפי הדיבור כן השפע. אם הדיבור הינו
הכלי השפע הוא בשלמות ובמלואה, אזי יכולין
לקבל בהם רב שפע. והדיבורים של הצדיק,
בודאי הוא בשלמות ובמלואה, לכן יכול
להמשיך השפע לישראל. ועל ידי זה נקרא
בחינת 'מלא פום', להורות שהפה שלו במלואה
ובשלמות. ו. ע"ע שפתי צדיקים בהקדמה:
'מהרב הקדוש האלוהי הבעש"ט ז"ל, אלו בני
אדם שמדברים על צדיק עתק בגאווה ובוז עליהם
אמר הכתוב (תהלים נה, כא) 'שלח ידיו בשלומיו
חילל בריתו, פירוש מי ששולח ידו בשלומי

א. 'ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד
מאוד ותמלא הארץ אותם'. ב. עיין אור החיים:
'מה קשר יש בין מיתת האחים והדור לאומרו
'ובני ישראל'. והנה המגיד של מהרי"ק הגיד לו
טעם סמיכות זה, והוא דרך סוד. עוד צריך לדעת
טעם אומרו כסדר זה 'ובני ישראל' וגו', שאם בא
להודיענו פריית ורביית בני ישראל, היה לו לומר
כסדר זה ויפרו וישרצו וגו' בני ישראל'. ג. עיין
תיקו"ז קבט: 'שורוק הוי"ה, דא צדיק, דאיהו
קושר המרכבה, דאיהי שכינתא עם קודשא בריך
הוא, הדא הוא דכתיב (דה"א א כט, יא) 'כי כל
בשמים ובארץ', ודא דמתרגמינן 'דאחיד בשמיא
ובארעא'. וע"ע עץ חיים שער דרושי נקודות
פ"ג: 'וכבר ידעת כי נקודת שורוק הוא ביסוד
כנזכר בתיקונים תיקון ע', ולכן אמרנו כי נקודת
שורוק שהוא באמצע אותיות הוא בחי' היסוד'
וכו'. ד. עיין עץ חיים שער דרושי נקודות פ"ג:
'וניקוד שורוק בוא"ו שנקרא מלאפום שהוא
באמצע' וכו'. וע"ע עמק המלך שער עולם
הבריאה פי"א: 'נקודת שורוק הוא נקרא בינינו
האשכנזים מלאפום'. ה. ע"ע ליקוטי מוהר"ן

עַל פֶּן הוּא הִפְּךָ מְזָה, כִּי צַדִּיק נִקְרָא הַנוֹטֵר בְּרִיתוֹ:

וְזֶה יוֹבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹן קָשֶׁר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹתָם הֵם פְּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ כּוֹ וַיַּעֲצְמוּ בְּמַאֲד הוּא בְּנֵי חַיִּי, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֲרָצִיּוֹת אוֹתָם הוּא מְזוֹנֵי:

וּמַעֲיִן זֶה פִּרְשָׁנוּ הַפְּסוּק שְׁנִשְׂאֵלְתִּי וַתְּרַבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתִּבְאֵי כּוֹ (יחזקאל טו, ז). כִּי הִנְיִו בְּנִקּוּד פִּתְ"ח. הִנְיִו בְּעֲצָמוֹ גַם פֶּן מְרַמֵּז בְּצַדִּיקוּט, עַל שְׂגוּרָם הַשְּׁפָעָה מִהַמְּקוֹר הָאוֹתִיּוֹת הַמְרַמֵּז בְּיוֹד ראש וי"ו. וּכְשִׁגוּרָם הַשְּׁפָעָה מְרַמֵּז בְּיוֹד שׁוֹר"ק, שֶׁהַנִּקְדָּה שֶׁבְּתוֹךְ הִנְיִו הוּא מְרַמֵּז הַהִשְׁפָּעָה מִהַמְּקוֹר. וְהִנֵּה כְּתִיב (משלי כח, יב) 'בְּקוֹם רְשָׁעִים יִחַפֵּשׂ אָדָם', צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּהֲצַנֵּעַ מְאֹד^י, מֵה שָׂאִין כֶּן בְּמַפְלֵתָן שֶׁל רְשָׁעִים יְכוּל הַצַּדִּיק לְהִתְגַּלּוֹת^{יב}, וְזֶה לְשׁוֹן וי"ו בְּנִקּוּד פִּתְ"ח עַל שֶׁהוּא פְּתוּחַ וּבְגָלוּי:

בני המתקשרים לצדיק יש להם בני חיי ומוזני

י' רומז לצדיק המומשך השפעה ממקור האותיות וכשנופלים הרשעים יכול הצדיק להתגלות ואו' בניקוד פת"ח

וְזֶה יַתְרַבִּי, עַל יְדֵי וְ שֶׁהַצַּדִּיק פְּתוּחַ שָׂאִין לְהִרְשָׁעִים תְּקוּמָה נִגְדוּ, עַל

יְדֵי זֶה יַתְרַבִּי לְשׁוֹן פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, וַתִּגְדְּלִי לְשׁוֹן גְּדֻלָּה, וַתִּבְאֵי בְּעַדֵי עַדִּיִים פְּרוּשׁ תְּהִיָּה נִקְרָא 'בָּא' וְלֹא יוֹצֵא^י, וְלֹא עַל יְדֵי מֵה שֶׁלֹּא טוֹב, כִּי אִם שֶׁתִּזְכֶּה לְעַדִּיִים מִהַר חוֹרֵב, וְזֶה בְּעַדֵי עַדִּיִים, 'שְׂדִים נִכְנוּ' לִינֵק וְלִמְשָׁךְ הַשְּׁפָעוֹת, וַיִּשְׁעֲרָךְ צִמְח' לְהַפִּיל פֶּחַד עַל שׁוֹנְאֵינוּ לְשׁוֹן 'שְׁעָרוֹם אֲבִתִּיכֶם' (דברים לב, יז)^י, 'וְאַתָּה פְּרוּשׁ הַהִפְּךָ מְזָה, יַעֲרֹם וְעָרְיָה' לְשׁוֹן עָרִיּוֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן כַּנ"ל:

כשהצדיק פתוח ואין לרשעים תקומה נגדו יכול להמשיך השפעות טובות והמתנגדים לצדיק חוטאים בעריות ר"ל

בַּמְדַּרְשׁ (שמו"ר א, כ) 'וַתִּרְא אֶתֹּךְ כִּי טוֹב הוּא' (שמות ב, ב) טו, 'טוֹב שְׁמוֹ, וְחַד אָמַר 'טוֹבִיָּה' שְׁמוֹ וְכוּ'. וְצָרִיךְ בְּאוֹר מֵה בְּעֵי וּבְמֵה פְּלִיגֵי וּמֵה 'וַתִּרְא': וְהִנֵּה כְּתִיב (שם ג, יד) 'אֶהְיָה אֲשֶׁר אֶהְיָה' כּוֹ טו^י. דְּהִנֵּה כְּתִיב (ישעיה נב, יב) 'כִּי

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

ובאבדם ירבו צדיקים. ובמצודות דוד: "בקום" בעת יקומו הרשעים אז יסתר כל אדם שאינו מהם, כי יפחדו מהם, ובעת יאבדו הרשעים אז ירבו הצדיקים, כי יתאספו העירה ממקום מחבואם". יג. עיין זאת זכרון פר כי תבוא ד"ה ברוך אתה בבואך: 'כשאדם עושה רצון הבורא ב"ה בתורה ובתפילה נקרא ביאה לעולם עליון, וכן ביאה מרשות הרבים לרשות היחיד כידוע'. ועיין תיקו"ז סט. יד. ראה רש"י שם: "לא שערום", לא יראו מהם, לא עמדה שערותם מפניהם. דרך שערות האדם לעמוד מחמת יראה". טו. וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלושה ירחים". טז. ויאמר משה אל האלהים הנה אנוכי בא אל בני ישראל ואמרתי להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם. ויאמר אלוקים אל משה אהיה אשר אהיה וגו'. עד לך

אמוני ישראל, היינו צדיקים ואנשים כשרים, זהו סימן שבודאי חילל בריתו, והוא מקרה הוא בלתי טהור וכו', ולזה (תהלים נ, טז) 'אמר אלהים מֵה לך לספר חוקי'. ז. עיין זוה"ק ח"א קצד: 'כיון דנטר ההוא ברית קיימא איקרי צדיק'. ח. 'ותרבי ותגדלי ותבואו בעדי עדיים שדיים נכוננו ושערך צימח ואת ערום ועריה'. ט. עיין זוה"ק ח"ג יא. 'ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואיקרי יהו"ה וכו', ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא'. י. עיין זוה"ק ח"ב קלג: 'דא משיכו דאתמשך לתתא ברזא דרשימו דאת ו'. וע"ע עץ חיים שער מ"נ ומ"ד דרוש יד. וע"ע תניא אגרת התשובה פ"ד: 'הוי"ו מורה על ההמשכה מלמעלה למטה'. יא. ראה רלב"ג שם: 'כי בקום רשעים יחופש אדם' לפי שכבר יסתר מפחדו כאומרו (שם, כח) 'בקום רשעים יסתר אדם' ולזה יחופש במקומות אם יוכלו למוצאו'. יב. ראה משלי שם כח: 'בקום רשעים יסתר אדם

לא בְּחַפְזוֹן תִּצְאוּ כֹּה' כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' כֹּה' וְצִרְיֶךָ בְּאוֹר, וְהָלַא גַּם בְּמִצְרַיִם כְּתִיב (שְׁמוֹת יג, כא) 'וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם' כֹּה', וְאָף עַל פִּי כֵן כְּתִיב (דְּבָרִים טז, ג) 'בְּחַפְזוֹן יִצְאֲתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם'. וְנִבְּאוּ אֶל הַפְּסוּק לְפָרֵשׁ מֵה לְשׁוֹן 'אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה'. וְאַחַר כֵּן כְּתִיב 'ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵיכֶם' כֹּה' מִשְׁמַע שֶׁיִּדְעוּ מֵהֵשֵׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלָא זֶה, וְדַאי יִדְעוּ מֵה', וְמֵה שְׁאֵל 'מֵה שְׁמוֹ'. וְמֵה הִשְׁיבוּ יִתְבָּרַךְ 'אֱהִיָּה' וְאַחַר כֵּן 'ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵיכֶם':

וְנִרְאָה דְהִנֵּה מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הַשִּׁיג שְׁאִין יִשְׂרָאֵל כְּדַאי לְגַאֲלָהּ, וְעַל כֵּן סֵרַב, כִּי נִתְיָרָא מְקַטְרוּג וּמַחְלוּל הֵשֵׁם חֲלִילָהּ, וְשִׁלָּא יַעֲנִשׁוּ יוֹתֵר, כִּי עַל זֶה

מש"ר השג
שבני אינם
ראויים לגאולה
ולכן שאל
באזה שם
תהיה הגאולה

הַקְּפִיד אַחַר כֵּן שְׁאֲמַר (שְׁמוֹת ה, כב) 'לִמָּה הִרְעַתָּ כֹּה'". וְעוֹד נִרְאָה, 'הִרְעַתָּ' עֲשִׂיתָ אוֹתָם רְעִים, שְׁגָרַם שְׁחָטָאוּ שֶׁדְּבָרוּ דְּבָרִים נִגְדוּ וְאָמְרוּ 'יִרָא ה' וְיִשְׁפֹּט' (שֵׁם, כא). אֲךָ בְּאֵמֶת לֹא נַעֲנְשׂוּ עַל זֶה, כִּי 'אִין אָדָם נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ' (ב"ב טז:). וְזֶה שְׁאֵל 'מֵה שְׁמוֹ' פְּרוּשׁ שֵׁם שֶׁל הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ 'יִדַע שְׁמִי, יִקְרָאנִי וְאֶעֱנֶהוּ' (תְּהִלִּים צא, יד-טו) כ:

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשִּׁיב 'אֱהִיָּה', פְּרוּשׁ 'אֱהִיָּה כִּטְל לְיִשְׂרָאֵל' (הוֹשַׁע יד, ו), אֱהִיָּה לְאָב לְיִשְׂרָאֵל, 'אֲשֶׁר אֱהִיָּה עַל יְדֵי זֶה יָשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה אֵלַי, וְזֶה מְרַמֵּז בְּ'אֱהִיָּה' שְׁנִי, פְּרוּשׁ אֱהִיָּה טוֹב, עַל כֵּן הוּא שְׂרָשׁ הַתְּשׁוּבָה כִּי וְשְׂרָשׁ הַגְּאֻלָּה כִּי וְשְׂרָשׁ שֶׁל כָּל הַיְיָ הַיְיָ:

הש"ת אמר
למש"ר
שהגאולה
תהיה בשם
אה"ה שהוא
רחמים וע"ז
ישונו בתשובה
המרכז
ביאה"ה

◆ צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת ◆

מתוך ידיעת שמותיו יתברך, ואז יהיה קרוב לה' ותהיה תפילתו מקובלת, ועל זה נאמר 'אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו', לא אמר הכתוב אשגבהו כי יזכור שמי, אלא 'כי ידע שמי', הידיעה היא העיקר, ואחר כך, 'יקראני ואענהו', כלומר כשיצטרך לדבר ויתכוון באותו השם שאותו הדבר שהוא צריך תלוי בו, אז 'אענהו'. כֵּן. עֵיין זוה"ק ח"ג קכב: 'מצות תשובה ודא איהי בינה'. וע"ע שם קח: עץ חיים שער דרושי הצלם פ"א: 'ונודע כי אה"ה הוא בבניה העליונה'. וע"ע מאור ושמש הפטרת שבת שובה: 'שמעתי מהרב הקדוש רבן של כל בני הגולה רבינו יעקב יצחק מלובלין טעם למה שם אה"ה הוא תשובה, שלשון 'אה"ה' פירושו אהיה עובד ה' מעתה, ומעתה רצוני לתקן מעשי המקולקלים'. כֵּן. ע"ע להלן ד"ה על כן השיב. כג. עיין זוה"ק ח"ג יא. "אה"ה' (שמות ג, יד) אנא זמין לאתגליא וכו', אימתי אתגליא בזימנא דכתיב (שם, טז) 'לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם הוי"ה אלהי אבותיכם' וגו' דא שלימו דכולא, והכא הוא גילויא וקשורא דשמא קדישא'. וע"ע להלן פר' קורח ד"ה וזה וינח: 'הבינה שורש התשובה

ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ה' אלהי אבותיכם נראה אלי' וגו'. יז. 'כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה' ומאסיפכם אלהי ישראל'. וברש"י: 'כי לא בחפזון תצאו', מה טעם, 'כי הולך לפניכם ה' לנחותכם הדרך, ומי ששלוחו מקדים לפניו לנחותו הדרך אין יציאתו בחפזון'. יח. וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחנתי'. יט. ראה מדרש שכל טוב שם: 'ויאמרו אליהם ירא ה' עליכם וישפוט'. לפי שמסרו דין על משה ואהרן על חנינם היה להם ליענש, אלא מכאן שאין אדם נתפס בצערו, שהרי לא נחשב להם עוון בדבר הזה'. וע"ע מדרש הגדול ופסיקתא זוטרתא שם. כ. עיין מדרש תהלים צא. וע"ע שערי אורה בהקדמה: 'וגדר האמת ומסורת הברית, כי הרוצה להשיג חפציו בענין שמותיו של הקב"ה הוא, שישתדל אדם בכל כוחו בתורה להשיג כוונת כל שם ושם מאותן שמות הקודש הנזכרים בתורה וכו', וכשידע כוונת כל שם ושם מאלו השמות, יכיר וידע גדולת מי שאמר והיה העולם, ויפחד ויירא מלפניו וישתוקק ויכסוף ויתאוה להידבק בו

ספר
אוהב
ישראל

ספר שמות

פרשת שמות

בְּעֶזְרַת בּוֹרָא כֹּל הַנְּשִׂמוֹת אֶתְחִיל סֵפֶר שְׁמוֹת

הַמְקַבְּלִים עַל פְּסוּק (תהלים לט, ג)
 'נְאֻלְמָתִי דוּמְיָהּ גו', הִינּוּ פִי נַעֲשֶׂה
 כְּבִיכּוֹל מִשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ 'אֱלֹהִים' 'אֵלֶם'
 לְבַד, וְהִטְעַם 'דוּמְיָהּ', 'דוּם יָהּ',
 שְׁנִסְתַּלְקוּ הַמַּחֲזִין קְדִישִׁין כְּבִיכּוֹל עַל יְדֵי
 גְלוּת הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל:

וְזֶהוּ גַם כֵּן סוּד הַגְּלוּת וְהִסְוִרִין שֶׁל כֹּל
 אָדָם בְּפִרְטוֹת, וּבְכָל זְמַן כְּשֶׁנּוֹפֵל
 מִמְדְּרָגָתוֹ, הוּא רַק מַחְמַת הַסְּתַלְקוֹת
 הַמַּחֲזִין מִמְנוּ. אָף הוּא יְרִידָה לְצַרְף עֲלֶיהָ,
 וְהִינּוּ הַגַּם שְׁנִסְתַּלְקוּ הַמַּחֲזִין מִמְנוּ, עִם כֹּל
 זֶה עֲדִין נִשְׁאָר אֲצִלוֹ נְקֻדָּה אַחַת פְּנִימִית
 בְּחִינַת יו"ד תַּתָּא, סוּד יו"ד עֶקֶב, וְהוּא

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' יַעֲקֹב אִישׁ
 וּבֵיתוֹ בְּאוֹי. יֵשׁ לוֹמֵר בְּאוֹר
 הַפְּסוּק הוּא כֵן, דְּהִנֵּה כְּתִיב (תהלים קד,
 כד) 'כֹּל בְּחֻמָּה עָשִׂיתָ', כִּי בְרִיאַת כֹּל
 הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל יְדֵי הַחֻמָּה עֲלֵאָה
 קְדִישָׁא, בְּחִינַת רֵאשִׁית הַמַּחְשָׁבָה, וְזֶהוּ
 סוּד 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא' גו' (בראשית א, א)
 וְתַרְגָּם יְרוּשְׁלָמִי 'בְּחֻמָּתָא', וְחֻמָּה הוּא
 בְּחִינַת יו"ד, וְנִצְטִיר בְּהִבְנָה בְּחִינַת ה'
 עֲלֵאָה עֲלֵמָא דְּבִינָה, וְהֵם הֵם הַמַּחֲזִין
 וְהַחִיּוֹת שֶׁל כֹּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי 'הַחֻמָּה
 תַּחֲיָה'. וְעַקֵּר בְּחִינַת הַגְּלוּת הוּא
 הַסְּתַלְקוֹת הַמַּחֲזִין, וְכַמוֹבָא בְּסִפְרֵי

עיקר הגלות
 בהסתלקות
 החכמה ובינה
 שהם המוחין
 והחיות של כל
 העולמות

גם הגלות
 הפרטי
 והיסורים באים
 מהסתלקות
 המוחין, וע"י
 התחזקות
 בעומ"ש
 חזורים המוחין

◆ ציונים ומקורות ◆

ודשם ידו"ד כו', דהיינו שיצטרפו יחד ויעלו
 אותיות ו"ה עם ב' ראשונות, וגם בשם אלהים
 י"ה עם 'אלם', והבן'. ז. עיין זוה"ק שם, וע"ע
 דגל מחנה אפרים פר' בראשית ד"ה או יאמר
 כי הדיבור: 'כשמדבר בלא כוונה ובלא דחילו
 ורחימו אינו נקרא דיבור כלל וכו' ונקרא בשם
 אלם, כי אין בהדיבור אותיות י"ה שהם בחינת
 מוחין שיהיה נעשה תיבת 'אלהים', ונשאר
 אותיות 'אלם' שאין נחשב לדיבור כלל, וזה
 שאמר הכתוב 'נאלמתי דומיה', 'נאלמתי'
 נעשיתי כאילם, והטעם 'דום י"ה', שאין
 בהדיבור אותיות י"ה שהם המוחין שמדבר בלא
 כוונה ובלא דחילו ורחימו'.

א. ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה
 את יעקב איש וביתו באו'. ב. זוה"ק ח"ב כ. כ.
 ג. זוה"ק ח"ב קכג: ד. זוה"ק ח"ב קנח.
 ה. עפ"י קהלת ז, יב: 'החכמה תחיה בעליה'.
 ו. עיין זוה"ק ח"ג רכב. וע"ע עץ חיים שער
 מוחין דקטנות פ"ב, פרי עץ חיים שער
 הקדישים פ"ב-ד. וע"ע צפנת פענח פר' בשלח:
 'כתב בפרי עץ חיים שער הקדישים כוונת 'אמן
 יהא שמי' רבא' כו', כי בגלות יש אחיזה
 לקליפות בב' אותיות אחרונות, ו"ה סוד י"א
 סימני הקטורת, וגם שם י"ה מ'אלהים' נסתלק
 ונשאר 'אלם' בסוד 'נאלמתי דומיה', 'דום י"ה',
 ומתפללין שיהיה 'שם י"ה רבא' ד'אלהים'

בְּחִינַת יו"ד מִשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ אֲדֹנָי סוּד
הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשָׁה, כִּי עֲדִין בְּכָל זֹאת
שֶׁמָּד לֹא שִׁכְחָנוּ וְעַל מְלָכוֹת שְׁמַיִם עַל
הָאָדָם, וּבְזוֹ הַנִּקְדָּה יוֹכֵל הָאָדָם לְחַזֵּר
לְמַדְרַגְתּוֹ בְּיָתֵר שְׂאֵת וְרוֹם הַמַּעֲלוֹת, וְהֵינּוּ
עַל יְדֵי שֶׁמִּקְבֵּל עָלָיו עַל מְלָכוֹת שְׁמַיִם
בְּיָרְאָה וְאֶהְבָּה וְהַכְנָעָה, וּמִבֵּין וּמִבֵּיט
בְּאִיזָה מְדֻרְגָה תַּחְתּוֹנָה הוּא בְּעֵת הַזֹּאת,
וְצוּעַק בְּמַר נִפְשׁוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
שְׂיֹשִׁיעַ אוֹתוֹ מִצָּרָתוֹ וּמִדְּחָקוֹ וְעוֹשֶׂה
תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲזִי חוֹזְרִין אֵלָיו הַמַּחֲזִין
וְיִגָּאֵל מִצָּרָתוֹ וּמִדְּחָקוֹ. וְהִירִידָה זֶה הוּא
לְצַרְף עֲלֵיהָ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ עוֹשֶׂה זֹאת
לְהָאָדָם בְּכוֹנָה מְכוֹנָת, כְּדֵי שֶׁבְּעֵת חֲזָרְתּוֹ
לְמַדְרַגָּה הָרְאשׁוֹנָה יִחְיֶה גַם כֵּן אֲזִי
הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין וְיַעֲלֶה אוֹתָן לְשִׁרְשֵׁן
הָרְמָה בַּקְּדָשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה אֲזִי
הָאָדָם בְּמַדְרַגָּה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה מִקֵּדָם, וְהַכֹּל
הוּא עַל יְדֵי הַנִּקְדָּה שֶׁהוּא הַיּו"ד
שֶׁנִּשְׂאָרָה אֲצִלוֹ כַּנֵּ"ל, וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא
גַם כֵּן גְּלוּת הַכְּלָלִי בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל, וְהֵבִין:
וְהִנֵּה אֵימָא בְּבַעַל הַטּוֹרִים שְׁמוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל ה'בָּאִים רָאשֵׁי תְבוֹת הוּא
'שְׁבִיָּה', הֵינּוּ שְׂאֵז בָּאוּ לְשְׁבִיָּה. וְלִדְרַכְנוּ
הַנֵּ"ל שֶׁהוּא רָאשֵׁי תְבוֹת 'שְׁבִיָּה', וְהֵינּוּ
כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְרַמֶּזֶת לָנוּ שֶׁתַּכְּף

גם בגלות
מצרים נשאר
נקודה פנימית
וע"ז יכלו
לברר הניצוצות
ולחזור
המחזין
ולהגאול

וּמִיָּד בְּעֵת בִּיאַת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
לְמִצְרַיִם לְסַבֵּל עַל הַגְּלוּת, וְהַגְּלוּת הוּא
הַסְּתַלְקוֹת הַמַּחֲזִין וְכַנֵּ"ל, לְזֶה מִרְאָה
וּמַגִּלָּה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵיךְ וּמָה
יְהִי הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא הַחֲזָרַת הַמַּחֲזִין, וְזֶהוּ
וְשְׁבִיָּה, רָאשֵׁי תְבוֹת מִן וְאֵלָה שְׁמוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ה'בָּאִים לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל
הַגְּלוּת, 'אֵת יַעֲקֹב', הֵינּוּ עִם 'יַעֲקֹב' סוּד
'יו"ד יַעֲקֹב' שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲזִין דְּקִטְנוּת
כְּמִבְּאֵר לְעֵיל כְּמָה פְּעָמִים, הֵינּוּ הַגַּם
שֶׁהֵיוּ אֲזִי בְּבְחִינַת מַחֲזִין דְּקִטְנוּת וּבְבְחִינַת
'יַעֲקֹב', עִם כָּל זֶה לֹאֲשֶׁר עֲדִין נִשְׂאָר
אֲצֵלָם הַנִּקְדָּה שֶׁהוּא הַיּו"ד יַעֲקֹב, בְּחִינַת
חֲכָמָה תַּתְּאֵהִי, וְעַל יְדֵי זֶה יְהִי בְּרוּר
נִיצוּצִין הַקְּדוֹשִׁים וְהַחֲזָרַת הַמַּחֲזִין
וְהַגְּאֻלָּה, וְזֶהוּ 'וְשָׁב יְה' וְכַנֵּ"ל, 'אִישׁ
וּבֵיתוֹ בָּאוּ בֵּית הוּא לְשׁוֹן פְּנִימִית, הֵינּוּ
שֶׁכָּל אֶחָד בָּא עִם בְּחִינַת נִקְדָּה הַפְּנִימִית
שֶׁנִּשְׂאָר אֲצִלוֹ, וּמְזוֹ הַנִּקְדָּה יוֹכֵלוּ לְחַזֵּר
לְמַדְרַגְתּוֹן יוֹתֵר וְיִזְכּוּ לְהַגְּאֻלָּה, וְהֵבִין זֶה:
וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם כֵּן הַפְּסוּק
בַּהַפְּטָרָה מִפְּרָשָׁה זֹאת ה'בָּאִים יִשְׂרָשׁ
יַעֲקֹב יִצִּיץ וּפְרַח יִשְׂרָאֵל' (ישעיה כז, ו) ב',
רְצָה לוֹמַר עִם ה' בְּנֵי אֵל חֵי ה'בָּאִים'
לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל הַגְּלוּת בְּאֶהְבָּה וְשִׁמְחָה
מֵאַחַר שֶׁהוּא גִזְרַת הַמֶּלֶךְ מְלָכּוֹ שֶׁל

גם בצרות
גדולות
ובעיקבתא
דמשיחא נשאר
הנקודה
הפנימית, וע"ז
יכולים להגאול

◆ ציונים ומקורות ◆

מעלה אותם לשורשן. וזהו סוד 'כי שבע יפול צדיק וקם' (משלי כד, טז) היינו מזה שהצדיק נופל לפעמים ממדרגתו על ידי השבעה כוחות ומידות שלו הוא כדי 'וקם', היינו ירידה לצורך עלייה להעלות עמו בעלייתו גם הניצוצי קדושה שנפלו מאז לשורשם הרמה'. י. עיין לעיל פר' וישלח ד"ה זאת ידוע שה' וד"ה וזאת ידוע דכמו, פר' ויגש ד"ה ויזבח זבחים. יא. תיקו"ז ו. יב. 'הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל

ח. תיקו"ז ו. י' מן אדנ"י, חכמה תתאה, יראת ה', מלכות דיליה'. ט. ע"ע לעיל פר' ויחי ד"ה והש"י עושה: 'והש"י עושה בחכמתו הקדושה כזאת לכל צדיק שיהא לו ירידה לצורך עלייה, כי על ידי שנפל ממדרגתו הרמה והנישאה ואחר כך מיד כשחוזר בתשובה עילאה ומעלה את עצמו ומידותיו לשורש הקדושה, על ידי זה מעלה איתו עמו גם כן כל הניצוצי קדושה שנפלו מז' ימי הבנין להחיצונים ר"ל, והצדיק

עולם, שְׁכַן גִּזְר וּפְקֻד וְצִוָּה הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, 'יִשְׂרָש יַעֲקֹב' הֵינּוּ שְׁעוֹשִׁים שְׂרָש בְּכַחֲנִינַת 'יו"ד עֶקֶב', כִּי הֵגַם שָׁהֵם בְּצָרוֹת גְּדוּלוֹת וּבְכַחֲנִינַת 'עֶקֶב', וּבְפָרֻט בְּעֶקְבוֹת מְשִׁיחָא, עִם כָּל זֶה עֲדִין נִשְׁאַר אֲצֵלֶם נִקְדָּה הַפְּנִימִית שֶׁהוּא 'יו"ד עֶקֶב' וְכַנ"ל, וּמִזֶּה הַשְּׂרָש 'יִצִּיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל' הֵינּוּ בְּכַחֲנִינַת מַחִין דְּגִדְלוֹת שֶׁהוּא 'יִשְׂרָאֵל' 'לִי רֵאשִׁי', וְזֶהוּ הַחֲזֵרַת הַמַּחִין סוּד הַגְּאֻלָּה וְכַנ"ל. גַּם הָרֵאשִׁי תְּבוֹת מִן 'יִשְׂרָש יַעֲקֹב' יִצִּיץ 'יִשְׂרָאֵל הֵם ד' יוֹדִי"ן, סוּד ד' יוֹדִי"ן דְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ ע"ב, בְּכַחֲנִינַת מַחִין דְּגִדְלוֹת", וּמֵאלוֹ הַד' יוֹדִי"ן נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן יִגַּל 'יַעֲקֹב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל' (תהלים יד, ז) בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן, וְהֵבֵן כָּל זֶה:

עוֹד בַּפְּסוּק הַנַּ"ל טו. הֵלֵא יְדוּעַ וּמִפְּרָסֶם מִסְפָּרִים הַקְּדוּשִׁים טו כִּי שֵׁם יִשְׂרָאֵל מוֹרָה עַל גְּדֻלַּת הַשִּׁבְחָ וְהַמְעַלּוֹת וְהַמַּחִין קְדִישִׁין שֶׁהִיָּה לוֹ אֲזַי מְעוֹלָמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים, וְשֵׁם יַעֲקֹב מוֹרָה עַל בְּכַחֲנִינַת קְטָנוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּלֹא מַחִין עֲלָאִין. וְאִם כֵּן

יעקב ובניו
והעו' נפש היו
נשמות
קדושות בבחי'
'ישראל'

לְכַאוּרָה יִפְלֵא בְּעֵינַי כָּל בַּר שְׁכָל, עַל מָה וְלָמָּה שָׁנָה כָּאֵן אֶת שְׁמוֹ בְּמִקְרָא אֶחָד, שְׁבַתְחֻלָּה אָמַר 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', וְאַחֲרַי כֶּךָ מְסִים 'הַבָּאִים מְצַרֵּימָה אֶת יַעֲקֹב'. וּבִיּוֹתֵר יִפְלֵא בְּעֵינַי הַקּוּרָא אֶת הַהַפְּטָרָה מִפְּרָשָׁה זו שֶׁאָמַר הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּה (ישעיה כז, ו) 'הַבָּאִים יִשְׂרָש יַעֲקֹב יִצִּיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל' גו', שֶׁמְשַׁמְעוּ הַפָּךְ מִמָּה שֶׁכְּתוּב כָּאֵן בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה 'וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים' גו', הֵינּוּ שְׂאוֹתָן הַשְּׁבָעִים נֶפֶשׁ שְׁבָאוֹ לְמַצְרַיִם הָיוּ בְּכַחֲנִינַת 'יִשְׂרָאֵל', כִּמּוֹ שְׂאֵנוֹ רוֹאִין בְּאֵמֶת שְׂבָא לְשֵׁם יַעֲקֹב וּבְנָיו הַקְּדוּשִׁים שָׁהֵם י"ב שְׁבָטֵי יִה, וְכָל הַשְּׁבָעִים נֶפֶשׁ שֶׁהָיוּ אֲזַי בְּלֶם נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת מְעוֹלָמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים אֲשֶׁר בְּלַתִּי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר גְּדֻלַּת קְדוּשָׁתָם וְצִדְקָתָם כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים", וְאִם כֵּן אֵיךְ אָמַר הַנְּבִיא 'הַבָּאִים יִשְׂרָש יַעֲקֹב' שֶׁמְשַׁמְעוּ שְׂאוֹתָן שְׂבָאוֹ לְמַצְרַיִם הָיוּ בְּכַחֲנִינַת קְטָנוֹת הַנִּשְׁמוֹת שְׁמוֹרָה עַל זֶה שֵׁם 'יַעֲקֹב', רַק שְׂאֲחֵר כֶּךָ 'יִצִּיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל' מִהֵם, וּבְאֵמֶת לֹא כֵן הִיָּה":

◆ **צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת** ◆

הַגְּלוּלִים הַקְּדָמָה לַח. וְע"ע רִיקָאנְטִי בְּרֵאשִׁית י"א, כו: 'וְהֵינֵךְ רוּאָה כִּי נוֹלְדוּ מִיַּעֲקֹב שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים וּשְׁבַעִים נֶפֶשׁ וְכו', וּשְׁבַעִים נֶפֶשׁ הֵם שְׁבַעִים עֲנַפֵּי אֵילָן הַעֲלִיּוֹן, וּבִזֶּה נִמְצָא שְׁלִימוֹת הַכֹּל'. יח. ע"ע שְׁפַתֵי צְדִיקִים (בְּשֵׁם ש"ב הַרְבַּ הַק' מֵאִפְסָא ז"ל) 'פֶּר' שְׁמוֹת ד"ה בַּפְּסוּק וְאֵלֶּה שְׁמוֹת: 'הַנְּבִיא אֹמֵר 'הַבָּאִים יִשְׂרָש יַעֲקֹב' שֶׁמְשַׁמְעוּ שְׂאוֹתָן הַבָּאִים הָיוּ בְּכַחֲנִינַת יַעֲקֹב בְּקְטָנוֹת הַמּוֹחִין רַק אַחֲרַי כֶּךָ 'יִצִּיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל', הֵינּוּ הַבְּנִיִם שִׁיִּצְאוּ מֵהֵם הָיוּ חֲשׁוּבִים יוֹתֵר, וּבְאֵמֶת לֹא כֵן הוּא כְּמִבּוּאָר בְּפִרְשָׁה שְׂאֲחֵר זֶה, שֶׁעַל יָדֵי שִׁיעֲבוּד הַגְּלוּת נִתְמַעֵט הַשְּׁכָל הַקְּדוּשׁ שְׁלָחֵם.

וּמֵלֵאוּ פְּנֵי תַבַּל תְּנוּבָה'. יג. עֵינֵן שְׁעַר הַפְּסוּקִים פֶּר' וִיִּצְאָ. יד. עֵינֵן עַץ חַיִּים שְׁעַר טַנְת"א פ"ב. טו. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מְצַרֵּימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאו'. טז. עֵינֵן שְׁעַר הַפְּסוּקִים פֶּר' וִיִּצְאָ: 'וְהֵנָּה ז"א עֲצָמוֹ יֵשׁ בּו ב' בְּחִי' אֵלוֹ וְכו', וְאַחֲרַי כִּי בְּגִדְלוֹתוֹ נִקְרָא יִשְׂרָאֵל לְשֵׁנֵי סִיבּוֹת, אִם לְסִיבַת גּוֹפּוֹ שֶׁכְּבֵר יֵשׁ לוֹ רֵאשׁ, וְזֶהוּ 'יִשְׂרָאֵל' אוֹתִיוֹת 'לִי רֵאשׁ'. וְאִם לְסִיבַת הַיּוֹת לוֹ מוֹחִין הַנִּקְרָאִים 'רֵאשׁ' וְכו', וְהֵנָּה גַּם יַעֲקֹב הָיוּ בּו ב' בְּחִי' אֵלוֹ כְּנֹזְכֵר וְכו', כִּי בְּהִיוֹתוֹ נִקְרָא יִשְׂרָאֵל ע"שׁ הַמּוֹחִין דְּגִדְלוֹת אֲזַי שְׂרָה עִם אֱלֹהִים' וְכו'. וְע"ע אוֹה"ח בְּרֵאשִׁית מו, כח. יז. עֵינֵן שְׁעַר

ספר
בת עין

ספר שמות

פרשת שמות

צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לִידַע וּלְהִבִּין הַדֶּרֶךְ שְׁמוֹרָה
אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּזֶה שֵׁשׁ מ"ב
יָרַד עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם:

וְלִהְבִּין כָּל זֶה, גַּם לְהִבִּין עֲנִיַן חַיִּיב
הַמִּצְוָה שֶׁל זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם
בְּכָל יוֹם. הִנֵּה עֵקֶר עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא
הַמְלַחְמָה לְהִלָּחֵם בְּכָל יוֹם עִם הַיִּצָּר הָרַע
שֶׁנִּקְרָא 'פְּרַעַה' 'עֵרְף' וּמִשִּׂיאוֹ לְתַאֲזוֹת
גְּשָׁמִיּוֹת הַכְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ עֲנִיַן גְּלוּת
מִצְרַיִם, וּמְלַחְמָה גְּדוּלָה הִיא זו':

עיקר העבודה
הוא המלחמה
ביצר המשיאו
לתאוות
העוה"ז

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. הִנֵּה
לְכַאוֹרָה ו' הַנוֹסֶפֶת בְּמִלַּת
'וְאֵלֶּה' הוּא מִיָּתֵר, וְגַם שְׁבִהַתְחַלַּת הַסֵּפֶר
הָיָה שִׁיף יוֹתֵר לְכַתֹּב אֵלֶּה בְּלֹא ו'. וְיִדוּעַ
מֵאַמְרָם ז"ל ב' וְאֵלֶּה' גִּימְטְרִיא מ"ב לְרַמֵּז
שֵׁשׁ מ"ב יָרַד לְמִצְרַיִם עִם יַעֲקֹב. וְהִנֵּה
בְּאֵמַת לְגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִין רְזִין
דְּאוּרִיתָא בְּנִדְאֵי זֶהוּ תּוֹרָה גְּדוּלָה לְהֵם
בְּרִזִין דְּאוּרִיתָא, אֲבָל הַתּוֹרָה הוּא מוֹרָה
דֶּרֶךְ לְכָל אִישׁ כְּעֶרְכּוֹ אִיף יַעֲבֹד ה', לְכֵן

צ"ב בוי"ו
שנוסף לו'אלה'
ובנרמז בשם
מ"ב שירד
למצרים

ציונים ומקורות

וכו', לומר, כי התורה אף שיש בה החכמה, אין
החכמה שהיא בתורה היא חכמה מחקרית, אבל
החכמה שהיא בתורה, שהתורה היא מלמדת
ומורה לך דרך החיים שהאדם יקנה הצלחה
האחרונה, היא הדבקות בו יתברך, שנפשו תהיה
צרוּרה בצרור החיים את ה'. וע"ע תולדות יעקב
יוסף פר' נשא: 'תורה נק' תורה, שמורה דרך
לשוב עד ה'. ד. ראה ברכות יב: ה. עיין
אגרות הרמב"ם אגרת המוסר לרבי אברהם בנו:
'ויש לך בני לדעת, כי פרעה מלך מצרים הוא
יצר הרע באמת'. וע"ע נועם אלימלך פר' בשלח
ד"ה ויהי בשלח: 'פרעה' הנקרא יצר הרע שהוא
אותיות 'ה'ע'רף' שמקשה עורפו של אדם'.
ו. ע"ע תולדות יעקב יוסף פר' מצורע: 'מי שדעת
שלו בגלות היצר הרע שהוא המיצר, נקרא גלות
מצרים'. ז. עיין חובת הלבבות שער יחוד
המעשה פ"ה: 'אמרו על חסיד שפגע אנשים

א. ראה רבינו בחיי: 'הספר הזה היה ראוי
שיתחיל אלה שמות בלא וא"ו כספר אלה
הדברים'. ב. עיין שלה"ק פר' שמות תורה אור:
'זכמו שראשית הבריאה על ידי שם של מ"ב, כן
ראשית גילוי במצרים. איתא בזה"ר (ח"ב ד): 'אמר
רבי שמעון, כד נחתא שכנתא למצרים, נחתא
חיה חדא דשמא ישראל בדיוקנא דההוא סבא
וארבעין ותריין שמשין קדישין עמיה, וכל חד וחד
את קדישא עמיה משמא קדישא, וכולהו נחתו
עם יעקב למצרים, הדא הוא דכתיב 'ואלה
שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב',
עד כאן לשונו. ביאור דבריו, כי דרש שמות
כאילו נקוד בציר"י שמות, מורה על שמותיו
יתברך, ואמר שהשמות הם מ"ב כמנין 'ואלה'
העולה מ"ב, הרי כמנין 'ואלה' באו 'שמות'.
ג. עיין תפארת ישראל (מהר"ל) פ"ט: 'ויש לך
להבין, כי בשביל כך נקראת התורה בשם הזה

למלחמת היצר
צריך בתמידות
בחינת תורה
וענוה ובקשת
רחמים

וְצָרִיךְ הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לְמַלְחָמָה זו
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים. ראשית הוא
בְּחִינַת תּוֹרָה^ח, הֵינּוּ לְקַבֵּעַ עֲתִים לְתוֹרָה
וּלְלַמֵּד בְּתוֹרָה תְּמִיד. ב' הוא בְּחִינַת עֲנוּהָ,
שֶׁיִּדְעַ בְּעֶצְמוֹ גָּדֹל שְׁפִלוּתוֹ וְאֵיךְ שֶׁהוּא
מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹת גְּשָׁמִיּוֹת הַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה
שֶׁאֵינּוּ עֶקֶר כָּלָל, וְיִכְנַע לְכָבוֹ וְיִהְיֶה לְבוֹ
נִשְׁבָּר בְּקִרְבוֹ, וּבְזֶה יִשְׁפִיל הַיֵּצֵר הָרָע
וְיִתִּישׁ כַּחוּט. ג' שְׂיִבְקֶשׁ רַחֲמִים מִבְּעַל
הַרְחָמִים שְׂיִרְחַם עָלָיו וְיִתֵּן לוֹ כַּח לַעֲמֹד
נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרָע בְּחִינַת 'פְּרַעְזָה' וְה' יִשְׁפִילוּ
וְיִתְגַּבֵּר עָלָיו וְיֵצֵא מֵהַגְּלוּת, וְאִזּוּ יִרְחַם
עָלָיו ה' וְיִהְיֶה בְּעִזְרוֹ וְיִוָּצִיאוּ מֵהַגְּלוּת
מִצָּרִים'. וּבְחִינּוֹת אֵלוֹ צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּהֶם
בְּכָל יוֹם וְיוֹם שְׁלֹא לְהִסִּיר דַּעְתוֹ כָּלָל מִזֶּה:
וְהֵנָּה שְׁלֹשָׁה בְּחִינּוֹת אֵלוֹ, הֵינּוּ 'יַעֲקֹב'
שְׁמֵרְמוֹז לְבְּחִינַת תּוֹרָה פִּיּוּדְעִי^א,
וְשֵׁם 'מ"ב' מְרַמֵּז לְבְּחִינַת סִיעָתָא דְשְׁמַיָא,

וּבְחִינַת 'עֲנוּהָ', הֵם עוֹלָיִם גִּימְטְרִיא
'פְּרַעְזָה', מְרַמֵּז שְׁמֵסֶפֶר שֶׁל שְׁלֹשָׁה
בְּחִינּוֹת הַנִּלְעוֹמֵד נֶגֶד מִסְפֵּר 'פְּרַעְזָה', כִּי
זֶהוּ כָּלָל גְּדוֹל שֶׁבְּכָל דְבָר שֶׁל הַקְּלָפָה יֵשׁ
נֶגֶדוֹ מִסְפֵּר בְּקִדְשָׁה הַמְכַנִּיעַ הַקְּלָפָה, וּבְג'
בְּחִינּוֹת הַנִּלְעוֹמֵד מְכַנִּיעִים בְּחִינַת 'פְּרַעְזָה'
הוּא הַיֵּצֵר הָרָע:

וְכֵן כַּח שֶׁל הַב' בְּחִינּוֹת הַנִּלְעוֹמֵד הַכְּנִיס
יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם לְיִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ שֵׁם
מ"ב יָרַד עִם יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, הֵינּוּ שְׁמֵלְכַד
ב' בְּחִינּוֹת הַנִּלְעוֹמֵד גַּם בְּחִינַת שֵׁם מ"ב
הַכְּנִיס לְיִשְׂרָאֵל, שְׁבֻזָּה יֵצֵאוּ מִמִּצְרַיִם. יְהִי
רְצוֹן שְׁנוֹצְפָה לְזֶה:

אוּ יֹאמֵר עַל דְּרָךְ זֶה. דְּהֵנָּה יְדוּעַ
מֵאַמְרֵם ז"ל^ב שֶׁבְּחִינַת דַּעַת
הִיא בְּגִלוּת מִצְרַיִם. וּמִשְׁמַע שְׁבוּדָאֵי הִיא
בְּחִינַת דַּעַת לְיִשְׂרָאֵל, אֲלֵא שְׁהִיא בְּגִלוּת,

יעקב הכניס
לישראל כח
הב' בחינות
ושם מ"ב שבו
יצאו ממצרים

היה לישראל
במצרים בחי'
דעת' בשלמות
אלא שהיה
בגלות

יעקב ושם מ"ב
הרומזים לג'
בחינות
המכניעים
הקליפה בגימ'
פרעה

◆ ציונים ומקורות ◆

והיינו ע"י לב נשבר ונדכה ולהיות נבזה בעינינו
נמאס". י. ע"ע פרי צדיק פר' וישב ד: 'על דרך
מה שאמרו (סוכה נב): 'יצרו של אדם מתגבר
עליו בכל יום' וכו', שנאמר (תהלים לו, לב) 'צופה
רשע לצדיק, והיינו לכל אחד מישראל וכו',
וכתיב (שם, לג) 'ה' לא יעזבנו בידו, והיינו על
ידי צעקה ותפילה'. וע"ע שם פר' תזריע יא:
'תורה שהוא תבלין כמו שאמרו (קידושין ל):
'בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין', רק
יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ועל זה
צריך קול תפילה להתפלל שה' לא יעזבנו בידו'.
וע"ע שם פר' נח ג: 'שה' יתברך רוצה שיתפלל
האדם לפניו ולקראו מן המיצר לעזור לו
להתגבר על יצר הרע, ואז ה' לא יעזבנו בידו'.
יא. זוה"ק ח"א קמו: 'על שלשה דברים העולם
עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות
חסדים, 'התורה' דא יעקב, 'העבודה' דא יצחק,
'גמילות חסדים' דא אברהם'. יב. פרי עץ חיים
שער חג המצות פ"א.

שבים ממלחמת אויבים, ושללו שלל אחר
מלחמה חזקה, אמר להם, שבתם מן המלחמה
הקטנה שוללים שלל, התעתדו למלחמה
הגדולה. אמרו לו, ומה היא המלחמה הגדולה,
אמר להם, מלחמת היצר וחייליו'. ח. ראה
קידושין ל: 'הקב"ה אמר להם לישראל, בני
בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם
אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו'.
וע"ע שם: 'בני אם פגע בך מנוול זה משכחו
לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל
הוא מתפוצץ'. ט. עיין זוה"ק ח"א רב. 'יצר
הרע לא שריא אלא באתר דאשתכח חדוה
דחמרא וגסותא דרוחא, וכד אשתכח רוחא
תבירא כדין אתפרש מיניה ולא שריא בהדיה'.
וע"ע תניא אגרת התשובה פ"ז ד"ה והב' לבטש:
'לבטש ולהכניע הקליפה וסטרא אחרא אשר כל
חיותה היא רק בחינת גסות והגבהה כמ"ש
(עובדיה א, ד) 'אם תגביה כנשר' וכו', והביטוש
וההכנעה עד עפר ממש זוהי מיתתה וביטולה,

עיקר הדעת
לידע שהעוה"ז
כפרוזדור
ויאמין בשכר
הצדיקים ועונש
הרשעים

הִינּוּ כְּאֵדָם שֶׁהוּא בְּגָלוֹת שְׂאִינּוּ יָכוֹל
לְהִרְאוֹת פְּעֻלָּתוֹ מֵה שֵׁישׁ בְּכַחוֹ פֶּן הִבְחִינָת
דַּעַת הָיָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹת אֲלָא שְׁהִיָּה
בְּגָלוֹת וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִרְאוֹת פְּעֻלָּתוֹ:
וְהַעֲנִינּוּ הוּא, שְׁעָקָר הַדַּעַת הוּא לִידַע
שְׁעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּפָרוֹזְדוֹר לְפָנַי
הַטְּרַקְלִין וְאִין זֶה עָקָר, אֲלָא שְׁזָה הוּא
עֲבוּדַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְקִין אֶת
עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת כְּדֵי
שְׂיִכְנַס לְטְרַקְלִין וְיִקְבַּל שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם
הַבָּא^י, כִּי 'יָפָה שְׁעָה אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא
מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה' (אבות פ"ד מ"ז),
וְיֵאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁה' יִגְמַל טוֹב
לְמִי שִׁישְׁמַר מִצְוֹתָיו וְיִעֲנִישׁ כו"י^י. וְאִף
עַל פִּי שְׁבַע עוֹלָם הַזֶּה נִרְאָה לְהַפְּךָ, מְשֻׁלּוֹת
הַרְשָׁעִים וְיִסוּרֵי הַצְּדִיקִים^י, מִכָּל מְקוֹם
יֵאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁשֻׁלּוֹת הַרְשָׁעִים
הוּא כְּדֵי לְהַשְׁמִידָם עַדִּי עַד^י וְיִסוּרֵי
הַצְּדִיקִים הֵם כְּדֵי לְהַרְבוֹת שְׂכָרָן בְּעוֹלָם
הַבָּא^י. וְזֶה בְּחִינַת 'אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה',

פְּרוּשׁ 'אֶהְיֶה' לְפָרַע מִן הַרְשָׁעִים וּלְבַטְלָם
לְגַמְרֵי, 'פְּרוּע' הוּא לְשׁוֹן בְּטוּל, כִּי
'תְּפָרִיעוּ' מִתְּרַגְּס 'תְּבַטְלוּן', גַּם 'אֲשֶׁר
אֶהְיֶה' לְצְדִיקִים לְתַן לָהֶם שְׂכָר טוֹב
לְעֵתִיד לְבָא:

וּמִי שֵׁישׁ לוֹ בְּחִינַת דַּעַת זֶה בְּשִׁלְמוֹת,
בְּוֵדָאֵי מוֹאֵס בְּכָל תְּעַנּוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה
וּמְנִיחָם וְעוֹסֵק בְּחַיֵּי עוֹלָם בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת
כְּדֵי לְזַכּוֹת לְתַעֲנוּג הָאָמֶת:

אָמְנָם הַיֵּצֵר הָרַע הַנִּקְרָא פְּרַעַה^י עוֹמֵד
נֶגֶד הַבְּחִינַת דַּעַת בְּכָל יוֹם
וּמְסִיתוֹ וְאוֹמֵר 'כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאָרָה
תְּשָׁלִיכְהוּ וְכָל הַבֵּת תְּחִיּוּן'. פְּרוּשׁ עוֹלָם
הַבָּא נִקְרָא בְּחִינַת 'בֵּן' [בְּחִינַת דְּכוּרָא]
בְּחִינַת עָקָר וְעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא בְּחִינַת 'בֵּת'
שְׂאִינּוּ עָקָר, וְהַיֵּצֵר הָרַע הוּא פְּרַעַה מְסִיתוֹ
וְאוֹמֵר שְׁבְּחִינַת 'בֵּן' בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא
'הַיְאָרָה תְּשָׁלִיכְהוּ', הִינּוּ שְׁלֵא לְעַסֵּק בְּזָה,
אֲלָא 'כָּל הַבֵּת תְּחִיּוּן', הִינּוּ לְעַסֵּק
בְּבְחִינַת 'בֵּת' בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה:

מי שיש לו
דעת בשלמות
מואס בתענוגי
עוה"ז ועוסק
בחיי עולם

היצר מסית
לעשות עיקר
מבחינת עוה"ז

◆ ציונים ומקורות ◆

יג. ראה אבות פ"ד מט"ז: 'רבי יעקב אומר העוה"ז
דומה לפרוזדור בפני העוה"ב, התקן עצמך
בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין'. יד. סדר אני
מאמין: 'אני מאמין באמונה שלימה שהבורא
יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצוותיו ומעניש
לעוברי מצוותיו'. טו. עיין אבות פ"ד מט"ו: 'אין
בידינו לא משלוות הרשעים ולא מיסורי
הצדיקים'. וברע"ב: 'אין בידינו' כמו לא הוה
בידיה. כלומר אין הדבר הזה ידוע לנו מדוע דרך
רשעים צלחה ומפני מה הצדיקים מדוכאים
ביסורים'. טז. ראה תהלים צב, ח: 'בפרוח
רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי אוון להשמדם
עדי עד'. וברש"י: 'בפרוח רשעים כמו עשב'
אינם יודעים שהפרחתם אינה אלא להשמידם.
עדי עד שמשלם לשונאיו על פניהם להאבידם'.
וע"ע בר"ר לג, א: 'ר"ע אומר אלו ואלו מדקדק

עמהם עד תהום רבה, מדקדק עם הצדיקים
וגובה מהם מיעוט מעשים רעים שעשו בעוה"ז,
כדי להשפיע להם שלווה, וליתן להם שכר טוב
לעולם הבא, משפיע שלווה לרשעים ונותן להם
שכר מצוות קלות שעשו בעוה"ז, כדי להיפרע
מהן לעתיד לבוא'. וע"ע רש"י דברים ז, י.
יז. עיין ברכות ה. וברש"י: 'יסורין של אהבה'
הקב"ה מייסרו בעולם הזה בלא שום עוון כדי
להרבות שכרו בעולם הבא יותר מכדי זכויותיו'.
יח. עיין אגרות הרמב"ם אגרת המוסר לרבי
אברהם בנו: 'ויש לך בני לדעת, כי פרעה מלך
מצרים הוא יצר הרע באמת'. וע"ע נועם
אלימלך פר' בשלח ד"ה ויהי בשלח: 'ויהי בשלח
פרעה את העם, נראה לפרש דהנה 'פרעה'
הנקרא יצר הרע שהוא אותיות 'ה'ע'ר' שמקשה
עורפו של אדם'.